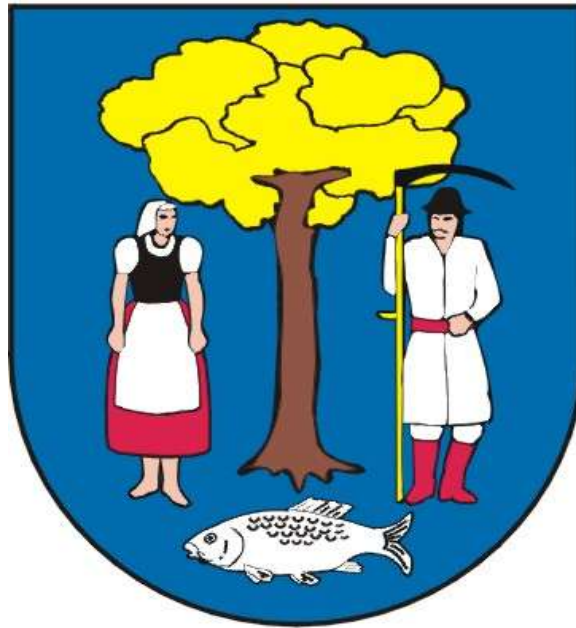


# CHYBIE



**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA  
GMINY CHYBIE  
NA LATA 2004 – 2015**

Wykonawca:  
Agencja Inicjatyw Lokalnych  
„WEKTOR” sp. z o. o.  
ul. K. Prusa 17  
43 – 190 Mikołów

**CHYBIE 2004**

---

## SPIS TREŚCI

|  |           |
|--|-----------|
| <b>Wprowadzenie.....</b>   | <b>5</b>  |
| <b>2. Podstawa prawna.....</b>   | <b>6</b>  |
| <b>3. Metodyka opracowania Programu.....</b>                             | <b>6</b>  |
| <b>4. CHARAKTERYSTYKA GMINY CHYBIE.....</b>                              | <b>7</b>  |
| 4.1. <i>Położenie gminy.....</i>   | 7         |
| 4.2. <i>Środowisko przyrodnicze.....</i>                                 | 7         |
| 4.2.1. Budowa geologiczna.....   | 7         |
| 4.2.2. Rzeźba terenu.....  | 8         |
| 4.2.3. Warunki klimatyczne.....  | 8         |
| 4.2.4. Wody powierzchniowe.....  | 9         |
| 4.2.5. Zbiorniki wodne.....  | 9         |
| 4.2.5. Wody podziemne.....   | 9         |
| 4.2.6. Gleby.....  | 10        |
| 4.2.7. Szata roślinna.....   | 11        |
| <b>5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....</b>                          | <b>12</b> |
| 5.1. Ocena aktualnego stanu.....   | 12        |
| 5.1.1. Antropogeniczne przeobrażenia rzeźby terenu.....                  | 13        |
| 5.1.2. Stan zanieczyszczenia gleb.....                                   | 13        |
| 5.2. Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.....            | 14        |
| 5.2.1. Priorytety ekologiczne.....                                       | 16        |
| 5.2.2. Cele długoterminowe do roku 2015.....                             | 16        |
| 5.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.....                | 16        |
| 5.2.4. Cele krótkoterminowe.....   | 17        |
| <b>6. OCHRONA PRZYRODY.....</b>  | <b>17</b> |
| 6.1. Ocena aktualnego stanu.....   | 18        |
| 6.1.1. Zbiorowiska roślinne.....   | 18        |
| 6.1.2. Obszary leśne.....  | 18        |
| 6.1.3. Zieleni urządzone.....  | 19        |
| 6.1.4. Osobliwości przyrody objęte ochroną prawną.....                   | 19        |
| 6.1.5. Obszary o wyjątkowych walorach przyrodniczych objęte ochroną..... | 20        |
| 6.1.6. Obszary planowane do objęcia ochroną.....                         | 21        |
| 6.2. Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.....            | 22        |
| 6.2.1. Priorytety ekologiczne.....                                       | 22        |
| 6.2.2. Cele długoterminowe.....  | 22        |
| 6.2.4. Cele krótkoterminowe.....   | 23        |
| 6.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.....               | 23        |
| <b>7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....</b>                                   | <b>23</b> |
| 7.1. Analiza stanu aktualnego.....                                       | 24        |
| 7.2. Pozostałe źródła zanieczyszczeń.....                                | 28        |

---

|   |           |
|---|-----------|
| 7.2.1. Transport.....   | 28        |
| 7.3. Działania w zakresie ochrony powietrza.....                            | 29        |
| 7.3.1. Priorytety ekologiczne.....  | 29        |
| 7.3.2. Cele długoterminowe.....   | 29        |
| 7.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.....                   | 30        |
| 7.3.4. Cele krótkoterminowe.....  | 30        |
| 7.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.....                  | 31        |
| 7.4. Wnioski.....   | 31        |
| <b>8. OCHRONA WÓD.....</b>  | <b>32</b> |
| 8.1. Zasoby wodne.....  | 32        |
| 8.1.1. Wody powierzchniowe.....   | 33        |
| 8.1.2. Wody podziemne.....  | 33        |
| 8.2. Gospodarka wodno-ściekowa.....   | 33        |
| 8.3. Określenie potrzeb w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....          | 34        |
| 8.3.1. Priorytety ekologiczne.....  | 35        |
| 8.3.2. Cele długoterminowe.....   | 36        |
| 8.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.....                   | 37        |
| 8.3.4. Cele krótkoterminowe.....  | 37        |
| 8.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.....                  | 37        |
| <b>9. GOSPODARKA ODPADAMI.....</b>  | <b>38</b> |
| 9.1. Analiza stanu aktualnego.....  | 38        |
| 9.2 Plan Gospodarki Odpadami Gminy Chybie-streszczenie.....                 | 40        |
| Odpady wytworzone w sektorze komunalnym.....                                | 40        |
| Odpady z sektora gospodarczego – odpady niebezpieczne.....                  | 42        |
| Odpady szczególne.....  | 43        |
| 9.3. Wyznaczenie głównych kierunków rozwoju gospodarki odpadami.....        | 45        |
| 9.3.1. Priorytety ekologiczne.....  | 46        |
| <b>10. OCHRONA PRZED HAŁASEM.....</b>                                       | <b>48</b> |
| 10.1. Ocena stanu aktualnego.....   | 50        |
| 10.1.1. Hałas komunikacyjny.....  | 50        |
| 10.1.2. Hałas przemysłowy.....  | 51        |
| 10.2. Kierunki i działania z zakresu ochrony przed hałasem.....             | 51        |
| 10.2.1. Priorytety ekologiczne.....   | 51        |
| 10.2.2. Cele długoterminowe.....  | 52        |
| 10.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.....                  | 52        |
| 10.2.4. Cele krótkoterminowe.....   | 52        |
| 10.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.....                 | 53        |
| <b>11. PROMIENIOWANIE NIJONIZUJĄCE.....</b>                                 | <b>53</b> |
| 11.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....                         | 56        |
| 11.2. Określenie stanu docelowego.....                                      | 57        |
| 11.3. Identyfikacja potrzeb związanych z ochroną przed promieniowaniem..... | 58        |
| 11.3.1. Priorytety.....   | 58        |
| 11.3.2. Cele długoterminowe.....  | 58        |
| 11.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.....                  | 59        |
| 11.3.4. Cele krótkoterminowe.....   | 59        |

---

|   |           |
|---|-----------|
| 11.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych .....                            | 60        |
| 11.3.6. Wnioski.....  | 60        |
| <b>12. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....</b>  | <b>62</b> |
| 12.2. Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.....                          | 63        |
| 12.2.1. Priorytety ekologiczne.....   | 65        |
| 12.2.2. Cele długoterminowe.....  | 65        |
| 12.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych .....                             | 65        |
| 12.2.4. Cele krótkoterminowe. ....  | 65        |
| 12.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych .....                            | 66        |
| <b>13. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA.....</b>   | <b>68</b> |
| 13.1. Zasady realizacji programu. ....  | 68        |
| <b>14. WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU.....</b>   | <b>70</b> |
| 14.1. Działania polityki ochrony środowiska. ....                                       | 70        |
| <b>15. FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA.....</b>   | <b>75</b> |
| 15.1. Możliwości finansowania z funduszy ekologicznych. ....                            | 75        |
| 15.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. ....                   | 75        |
| 15.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej<br>w Katowicach. .... | 76        |
| 15.1.3. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....                  | 76        |
| 15.1.4. Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej .....                    | 76        |
| 15.2. Pozostałe fundusze. ....  | 76        |
| 15.2.1. Ekofundusz. ....  | 76        |
| 15.2.2. Fundacja Partnerstwo dla Środowiska.....  | 78        |
| 15.3. Banki.....  | 78        |
| 15.4. Programy pomocowe Unii Europejskiej. ....   | 79        |
| <b>Zakończenie.....</b>   | <b>80</b> |
| <b>Przepisy wykonawcze do ustawy Prawo Ochrony Środowiska i ustaw związanych.....</b>   | <b>81</b> |
| Ustawy.....   | 81        |
| Rozporządzenia. ....  | 82        |
| Obwieszczenia.....  | 86        |
| Dokumenty programowe Państwa.....   | 86        |
| <b>Akty prawa Unii Europejskiej dotyczące środowiska. ....</b>                          | <b>87</b> |
| <b>Dyrektywy.....</b>   | <b>87</b> |

---

## **Wprowadzenie.**

Gminny Program Ochrony Środowiska obejmuje kierunki i cele, które należy zrealizować w dziedzinie ochrony środowiska na w Gminie Chybie. Zrealizowanie Programu, zaowocuje w przyszłości, poprawą środowiska przyrodniczego Gminy. Przeszłość nacechowana brakiem odniesienia do środowiska naturalnego, spowodowała szereg zaniedbań które powstały w otoczeniu w którym żyjemy. Ratowanie środowiska będzie skuteczne wtedy, kiedy konsekwentnie będziemy realizować wytyczone kierunki i osiągać wytyczone cele. Zaangażowanie władz lokalnych, wsparcie instytucji pomocowych oraz funduszy ekologicznych stanowi podstawę skuteczności realizacji Programu. Kierunki, cele i działania, zawarte w niniejszym opracowaniu są odzwierciedleniem Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego oraz Strategii Rozwoju Gminy Chybie.

Program Ochrony Środowiska Gminy Chybie dalej określany krótko **Program**, ma spowodować efektywne zarządzanie środowiskiem, co oznacza systematyczną poprawę jego stanu oraz powstrzymanie dalszej degradacji. Istotnym celem jest również wdrożenie wymagań obowiązujących w naszym kraju i przepisów Unii Europejskiej.

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową na obszarze Gminy, ustala cele i zadania, a jednocześnie wskazuje priorytety dla programów wykonawczych. Ponadto powinien pozwolić na rozwiązywanie problemów techniczno-ekonomicznych zawartych w przygotowywanych na jego podstawie projektach z dziedziny ochrony środowiska.

Cele Programu to także:

- opracowanie aktualnego stanu ochrony środowiska,
- wyznaczenie zadań koniecznych w celu kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska w ramach zadań własnych Gminy,
- uszeregowanie według ważności, poszczególnych inwestycji - priorytety,
- zaproponowanie rozwiązań technicznych oraz założeń ekonomicznych i formalno-prawnych dla wybranych, priorytetowych działań proekologicznych,
- wskazanie źródeł finansowania inwestycji proekologicznych.

**Program** powinien wymuszać, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie uwzględniające ochronę środowiska. Realizacja powyższych celów, powinna być poddana okresowo ocenie, zawierającej wskazanie osiągniętych efektów.

---

## **2. Podstawa prawna.**

Gminny Program Ochrony Środowiska jest tworzony w ścisłym powiązaniu z Polityką Ekologiczną Państwa, na podstawie ustawy - Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627) z dnia 27 kwietnia 2001, w oparciu o poniższe jej elementy:

### **Art. 14. 1.**

1. Polityka Ekologiczna Państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
  - cele ekologiczne,
  - priorytety ekologiczne,
  - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
  - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
2. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

### **Art. 17.**

1. Władze Gminy w celu realizacji Polityki Ekologicznej Państwa sporządzają gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.
2. Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska.

Działania dotyczące przyjęcia i realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska określa **Art. 18:**

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio Sejmik Województwa, Rada Powiatu albo Rada Gminy.
2. Z wykonania programów Zarząd Województwa, Powiatu i Gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie Gminy.

## **3. Metodyka opracowania Programu.**

Program Ochrony Środowiska Gminy Chybie opracowano zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627), obejmującą przepisy nowego prawa o ochronie środowiska. Program jest zgodny z zapisami:

- Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego,
- Programu Ochrony Środowiska Powiatu Cieszyńskiego
- Raportu o stanie środowiska w województwie śląskim,
- Strategii rozwoju Gminy Chybie
- Strategii rozwoju Powiatu Cieszyńskiego,

Powyższe opracowania udostępniły władze Gminy.

---

Szereg danych zebrali autorzy projektu **Programu**. Ponadto skorzystano z dostępnej literatury specjalistycznej.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej, nakłada na nas obowiązek dostosowania się do norm przez nią przyjętych, także w zakresie ochrony środowiska. Ustawodawstwo Unii jest zorientowane na ochronę określonych komponentów środowiska, lub regulację procesów technologicznych i produktów w celu ochrony środowiska i zdrowia człowieka. Obejmuje dyrektywy regulujące procesy decyzyjne istotne z punktu widzenia ochrony środowiska.

## **4. CHARAKTERYSTYKA GMINY CHYBIE.**

### **4.1. Położenie gminy.**

Gmina Chybie leży w południowej części Województwa Śląskiego na północno – wschodnim skraju Powiatu Cieszyńskiego w zakolu górnej Wisły.

Północną granicę Gminy stanowi Zbiornik Goczałkowicki. Od zachodu Gmina Chybie graniczy z Gminą Strumień, od wschodu z Gminą Czechowice-Dziedzice. Na południowym wschodzie Gmina Chybie graniczy z Gminą Jasienica a na południu ze Skoczowem.

Cały obszar gminy leży w kotlinie Oświęcimskiej. Średnia wysokość terenu wynosi 254 m n.p.m.

Administracyjnie Gmina Chybie, zajmująca powierzchnię 3 180 ha lub inaczej 32 km<sup>2</sup> składa się z miejscowości: Chybie, Frelichów, Mnich, Zaborze i Zarzecze.

Urbanistycznie układ osadniczy koncentruje się wzdłuż ciągów komunikacyjnych:

- magistrali kolejowej Katowice – Zebrzydowice (granica państwa) przecinającej Gminę ze wschodu na zachód
- drogi powiatowej biegnącej z północnego-zachodu (Strumień) na południowy-wschód (Jasienica).

Obszary zwartej zabudowy występują również wzdłuż dróg prowadzących z centrum gminy do sołectw. Na pozostałym terenie zabudowa ma charakter rozproszony.

### **4.2. Środowisko przyrodnicze.**

#### **4.2.1. Budowa geologiczna.**

W budowie geologicznej gminy Chybie występują:

- utwory trzeciorzędowe – ły o miąższości do 300 m z przewarstwieniami żwirów i piasków

- 
- utwory czwartorzędowe - piaski i żwiry będące wynikiem akumulacji rzek polodowcowych o miąższości ok. 15 m wypełniające dolinę Wisły
  - warstwa glin pylastych z namułami, torfów i piasków - utwory lessowe o miąższości 4 do 8 m – występujące w rejonie terasów zalewowych wzdłuż potoku Bajerka.

Geomorfologicznie Gmina Chybie leży w pradolinie Wisły i jej dopływów.

#### **4.2.2. Rzeźba terenu.**

Ukształtowanie terenu na obszarze gminy jest zasadniczo jednolite – płaska dolina o nieznacznym nachyleniu w kierunku N i NE. Pradolina wypełniona jest utworami rzecznyymi stanowiącymi terasy zalewowe.

Teren gminy kształtowany jest również przez kanały i rowy odwadniające, odprowadzające wody do Zbiornika Goczałkowickiego. Charakterystyczne dla krajobrazu gminy jest wytyczenie szlaków komunikacyjnych wzdłuż rowów odwadniających, powyżej otaczającego gruntu, najczęściej na nasypach.

#### **4.2.3. Warunki klimatyczne.**

Obszar Gminy klimatycznie zaliczony został do Pogórza. Według danych ze stacji meteorologicznej w Ochabach, uśrednione dane klimatyczne kształtują się następująco:

|  |             |
|--|-------------|
| średnia roczna opadów                            | 883 mm      |
| przewaga wiatrów z kierunków SW –19 % i S – 12 % |             |
| średnia temperatura roczna                       | +8,5 °C     |
| średnia temperatura lata                         | +16 °C      |
| długość okresu wegetacyjnego                     | 200-220 dni |
| ilość dni z mrozem                               | 30-35 dni   |
| ilość dni z przymrozkami                         | 100-120 dni |

W ciągu roku nad teren Gminy dociera powietrze polarno-morskie, jedynie w ciągu trzech miesięcy w roku (styczeń, marzec, październik) obszar Gminy znajduje się pod wpływem powietrza kontynentalnego. Duże znaczenie dla klimatu Gminy ma graniczący z Gminą Zbiornik Goczałkowicki zwiększający wilgotność powietrza i częstotliwość występowania mgieł i zamgleń.

---

#### **4.2.4. Wody powierzchniowe.**

Obszar gminy odwadniany jest głównie do Zbiornika Goczałkowickiego. Potok Bajerka odwadnia wschodnią część gminy. Potok zasila dwa kompleksy stawów rybnych w Zaborzu oraz Mnichu. Pozostały obszar odwadnia sieć mniejszych potoków bez nazwy odprowadzających wody z południowego zawala goczałkowickiego do rowu opaskowego przy bocznej zaporze zbiornika. Wody te kierowane są do Zbiornika Goczałkowickiego za pomocą przepompowni: Zabłocie (gmina Strumień), Frelichów, Zarzecze i Podgrobel.

#### **4.2.5 Zbiorniki wodne.**

Zbiornik Goczałkowicki został wybudowany w latach 1950-5 na 67 km biegu Małej Wisły na 67 km, przez przegrodzenie zaporą ziemną o szerokości 2980 m. Jest największym zbiornikiem zaporowym na południu Polski. Powierzchnia zbiornika wynosi 2990 ha a objętość 120 mln m<sup>3</sup> wody, przy rzędnej eksploatacyjnej 255,5 m npm. Przy maksymalnym spiętrzeniu 257 npm ma objętość 174 mln m<sup>3</sup> przy powierzchni 3200 ha. Obszar powierzchni wynurzony zmienia się od 300 do 1300 ha. Zbiornik dostarcza wodę pitną i pełni funkcje przeciwpowodziowe. Chroni dolinę poniżej zapory, zatrzymując i łagodząc falę powodziową.

Zbiornik Goczałkowicki zaopatruje w wodę pitną Górny Śląsk. Ujęcie i Stację Uzdatniania Wody eksploatuje Zakład Produkcji Wody w Goczałkowicach, należący do Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego. Woda kierowana jest po uzdatnieniu do aglomeracji katowickiej w ilości 220 tys. m<sup>3</sup>/dobę i rybnickiej w ilości 40 tys. m<sup>3</sup>/dobę. Zlewnię charakteryzują turystyka i gospodarka leśna pozostałą część obszaru gospodarka rolna. Zlewnia posiada średnią gęstość zaludnienia 240 mieszkańców na km<sup>2</sup>. Wiele ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do Małej Wisły trafia do zbiornika z powodu niskiego stopnia skanalizowania zlewni mimo działania szeregu oczyszczalni mechaniczno-biologicznej. Źródłem zanieczyszczeń są również zanieczyszczenia obszarowe z terenów rolniczych. Mała Wisła dostarcza 82 % wody do zbiornika. Pozostałą ilość wody dostarcza Potok Bajerka oraz rowy odwadniające terenów depresyjnych wokół zbiornika.

Utworzenie zbiornika spowodowało zakłócenie naturalnego spływu wód powierzchniowych, ich zaleganie w rowach i gruntach, szczególnie w okresie wysokich stanów.

#### **4.2.5. Wody podziemne.**

Gmina Chybie leży na skraju Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) wydzielonego w ośrodku porowym (zbiornik doliny –

---

czwartorzędowy). Zbiornik ten zakwalifikowany został do obszarów wymagających najwyższej ochrony (ONO), którego parametry regionalne są następujące:

- nr GZWP w systemie krajowym: 347
- szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 13 tys. m<sup>3</sup>/dobę
- średnia głębokość ujęć: 8 m p.p.t.
- typ wody wg zmodyfikowanej klasyfikacji Szczukariewa – Pirkłońskiego – HCO<sub>3</sub>-SO<sub>4</sub>-Cl-Ca-Mg

Zbiornik ten monitorowany jest w 1 punkcie monitoringu regionalnego Zaborze Gołysz i charakteryzuje się czystymi wodami klasy Ib (w roku 2002), co stwarza znakomite warunki do potencjalnego wykorzystania, jako źródło zaopatrzenia gminy w wodę pitną. Bezpośrednio do wydzielonego obszaru najwyższej ochrony (ONO) przylega część GZWP wymagająca wysokiej ochrony (OWO) ze względu na jakość wody.

Opracowania specjalistyczne wskazują na zmiany stosunków wodnych w ostatnich czterdziestu latach. Brak bezpośredniego powiązania górnego i dolnego poziomu wodonośnego a wodami zbiornika nie powoduje negatywnego wpływu na obszar gmin – to teza tych opracowań.

Zagospodarowanie terenu powinno uwzględniać występowanie:

- wód zawieszonych zasilanych przez infiltrację wód opadowych, występujących na zawału,
- wód podskórnych, zalegających bardzo płytko pod powierzchnią terenu, w zagłębieniach terenu, głównie wiosną i po większych opadach atmosferycznych.

#### **4.2.6. Gleby.**

Na przeważającej części obszaru Gminy występują mady lekkie i średnie. Są to gleby charakterystyczne dla terasów rzecznych. Gleby Gminy Chybie zaliczają się do III i IV klasy bonitacyjnej i podścielone są piaskiem i żwirem na głębokości 80 cm. Są one do głębokości 60 cm silnie nawilgocone i oglejone.

Ponadto w północno-zachodniej części gminy występują gleby pylaste III i IV klasy podścielone żwirem na głębokości 60 do 100 cm.

Zasadniczo gleby na obszarze Chybia są lekko lub średnio zakwaszone i wymagają wapnowania.

Wyniki ostatnich badań gleb (Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach, 1996 rok) wykazały, iż nie są one zanieczyszczone lub posiadają nieznacznie podwyższony poziom metali. W związku z tym gleby na terenie Chybia mogą być wykorzystywane pod wszelkie uprawy z wyjątkiem warzyw przeznaczonych dla dzieci.

---

#### 4.2.7. Szata roślinna.

Według klasyfikacji przyrodniczej obszar Gminy Chybie zaliczony został do krainy Śląskiej, dzielnicy Kędzierzyńsko-Rybnickiej i mezoregionu Pszczyńskiego.

Przyrodniczo obszar ten charakteryzują rośliny piętra pogórza oraz kotlin z naturalnym zbiorowiskiem leśnym w postaci grądu właściwego ( zespoły grabowo-dębowe ), zaś w sąsiedztwie wód ols jesionowych ( lasu łągowy olchowo-jesionowy).

Naturalnie występującym zbiorowiskiem roślinnym są również łąki świeże albo grądowe, których korzystny układ roślinny skłania do wykorzystania jako łąki pokosowe lub pastwiska.

Na obszarze Gminy obserwuje się oprócz zbiorowisk naturalnych również zbiorowiska wtórne powstałe w wyniku rozwoju gospodarczego. Do zbiorowisk tych należą:

- tereny upraw polowych i towarzyszących im chwastów
- tereny zieleni przydomowej
- tereny zieleni urządzonej (parki, tereny sportowe)
- roślinność towarzysząca zabudowie i szlakom komunikacyjnym
- wtórne zbiorowiska łąk i szuwarów na terenach podmokłych
- roślinność wodna i przybrzeżna zbiornika wodnego i stawów rybnych

Około 28 % powierzchni Gminy zajmują lasy i zadrzewienia, z czego około 85 % to las świeży, pozostałe 15 % stanowi las mieszany. Przeważającym typem drzewostanu są: dąb, jawor, brzoza oraz modrzew, świerk i sosna.

Olchy i jesiony stanowią większość drzewostanu wzdłuż dolin potoków. Domieszki obejmują wcześniej wymienione gatunki.

Na obrzeżach zabudowy, terenach rolnych oraz wzdłuż doliny Bajerki a przede wszystkim na terenach leśnych bytują przedstawiciele zwierzyny leśnej i leśno-łąkowej.

Należą do nich : chomik, gacek szary, jeż, kuna leśna, lis rudy, mroczek złocisty, nornica ruda, orzesznica, polnik zwyczajny, sarna i zając szarak.

Ptactwo wodno-błotne reprezentują pospolite: bocian biały i kaczka krzyżówka.

Na obszarze ostoi występują ptaki gniazdujące: bąk, bekas, brodziec krwawodzioby i piskliwy, cyranka, gęgawa, krakwa, płaskonos, błotniak stawowy, rybitwy czarna i zwyczajna, rycyk, ślepowron, śmieszka, zausznik. Okresowo można spotkać łabędzia niemego.

W lasach, nad polami i zadrzewieniami śródpolnymi najpopularniejszymi gatunkami są: kosy, sikory, skowronki, trznadłe i zięby. Ponadto spotkać można dzięcioła czarnego, świstunkę leśną i myszołowa.

---

## 5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.

### 5.1. Ocena aktualnego stanu.

Rozwój cywilizacyjny wpłynął zasadniczo na przekształcenie naturalnego środowiska przyrodniczego gminy Chybie. Działalność gospodarcza spowodowała zmiany ukształtowania terenu. Na terenie gminy powstawała na przestrzeni lat sieć mieszkalnicza i drogowa. Na terenie gminy zbudowano kompleksy stawów hodowlanych, które wraz z siecią dróg usytuowanych na nasypach wzdłuż rowów odwadniających stanowią charakterystyczny krajobraz Gminy.

Zmiany powierzchni ziemi na terenach objętych działalnością gospodarczą powodowane są przez:

- techniczne zniekształcenie budowy i rzeźby terenu,
- składowanie odpadów,
- mechaniczne niszczenie gleby,
- przesuszenie lub zawodnienie gruntu,
- chemiczne zanieczyszczenia gruntów, w tym metalami ciężkimi.

Działalność gospodarcza człowieka, wpływa na środowisko przyrodnicze. Istotne jest, aby ją prowadzić zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zgodnie z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT). Techniczne, technologiczne i ekonomiczne działania, przywracające zdegradowanym terenom ich uprzednie walory są ich podstawą. Zestawienie terenów zdegradowanych na terenie danej gminy, określenie źródeł ich degradacji oraz stopnia zmian w środowisku w celu opracowania długofalowych planów rewitalizacji zdegradowanych terenów, w tym rekultywacji. Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, odtworzenie gleb.

Obszar Gminy Chybie jest terenem głównie rolniczym. Rozwój osadnictwa i działalności gospodarczej wpłynął na zmiany użytkowania ziemi. Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych i lasów na rzecz terenów zabudowy mieszkaniowej oraz innych użytków technicznych i terenów zdegradowanych. Z ogólnej powierzchni gminy 3180 ha, użytki rolne zajmują 1231 ha (38,7 % powierzchni gminy). Grunty orne stanowią 845 ha (26,6%), łąki 290 ha (9,1 %), pastwiska 68 ha (2,1 %) i sady 27 ha (0,9 %). Powierzchnia zajmowana przez lasy i grunty leśne obejmuje 873 ha. Pod względem lesistości należy do obszarów o średnim wskaźniku lesistości, wynoszącym około 27,5 % (średni, krajowy wskaźnik lesistości wynosi 28,8%).

---

Pozostałe obszary obejmują:

- tereny zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej,
- tereny licznych małych zagłębień i nasypów antropogenicznych,
- inne formy antropogeniczne

Znaczne tereny zajęte są przez użytki rolne. Obecnie w gminie zlokalizowane są 1262 gospodarstwa rolne, z czego 923 prowadzą wyłącznie działalność rolniczą. Większość z nich ( 950 ) ma powierzchnię poniżej 1 ha. Na terenie gminy istnieje 12 gospodarstw o powierzchni większej niż 10 ha.

W uprawach dominują zboża oraz ziemniaki, a w produkcji zwierzęcej bydło, trzoda chlewna, owce i kozy. Uprawy w głównej mierze mają charakter ekstensywny.

### **5.1.1. Antropogeniczne przeobrażenia rzeźby terenu.**

Antropogeniczne przeobrażenia rzeźby terenu gminy Chybie są efektem całokształtu gospodarczych oddziaływań człowieka. Do przekształceń rzeźby doszło w wyniku przetwórstwa rolno-spożywczego, prowadzenia gospodarki rolnej ( w tym hodowli ryb ) oraz rozwoju sieci osadniczej i komunikacyjnej. Obszar gminy odznacza się dużą różnorodnością form antropogenicznych. Występują tutaj formy o charakterze punktowym, liniowym oraz powierzchniowym. Powstawały one w różnych okresach czasu. Czas tworzenia niektórych został już zakończony. Natomiast inne są młode lub współcześnie tworzone i zachodzą na nich naturalne procesy geomorfologiczne.

Największe powierzchnie zajęte są pod zabudowę mieszkaniową i gospodarczą.

### **5.1.2. Stan zanieczyszczenia gleb.**

W wyniku różnorodnej działalności człowieka: przemysłowej, rolniczej i urbanizacyjnej doszło do istotnych zmian w naturalnej pokrywie glebowej. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Generalnie procesy te związane są z oddziaływaniem zakładów przemysłowych na tereny przylegające oraz rosnącym natężeniem ruchu na trasach komunikacyjnych.

Na terenie Chybia do skażenia gleb dochodzi poprzez opad pyłu emitowanego do atmosfery. Źródła emisji pyłu mają charakter punktowy, powierzchniowy i liniowy (drogi - głównie droga powiatowa Strumień-Jasienica i koleje – głównie linia magistralna).

Mimo wystąpienia licznych źródeł zanieczyszczeń pyłowych, jakość gleb na terenie gminy nie wykazuje znacznych odchyłeń od obowiązujących standardów. W 1995 roku Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

w Gliwicach przeprowadziła badania gleb terenów rolniczych. Wyniki tych badań przedstawiono w tabeli 1, w której umieszczono dopuszczalne wartości metali ciężkich w glebie zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 roku, Nr 165, poz. 1359).

W Rozporządzeniu wyróżnia się następujące grupy rodzajów gruntów:

- grupa A – grunty poddane ochronie na podstawie przepisów ustaw – Prawo wodne i Ustawa o ochronie przyrody,
- grupa B – grunty zaliczane do użytków rolnych, leśne, zadrzewione i zakrzewione, nieużytki, zabudowane i zurbanizowane,
- grupa C - tereny przemysłowe, użytki kopalne, tereny komunikacyjne.

| Lokalizacja                              | Zawartość metali ciężkich [mg/kg] |      |             |              | Odczyn<br>pH | Makroelementy                 |                  |    | Aktywność promieniotwórcza [Bq/kg] |
|--|-----------------------------------|------|-------------|--------------|--------------|-------------------------------|------------------|----|------------------------------------|
|  | Pb                                | Cd   | Ni          | Zn           |              | P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> | K <sub>2</sub> O | Mg |                                    |
| Wartości dopuszczalne stężeń terenów B/C | 100/<br>600                       | 4/15 | 100/<br>300 | 300/<br>1000 | -            | -                             | -                | -  | -                                  |

Badane w 1995 roku grunty spełniały generalnie wymagania stawiane gruntom grupy B. Gleby mają charakter lekko kwaśny.

Dla gruntów przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne wartości dopuszczalne zawartości metali są następujące:

| L.p. | Lokalizacja                              | Zawartość metali [mg/kg] |      |             |             |        |
|------|--|--------------------------|------|-------------|-------------|--------|
|      |  | Cynk                     | Kadm | Nikiel      | Ołów        | Mangan |
|      | Wartości dopuszczalne stężeń terenów B/C | 300/<br>1000             | 4/15 | 111/<br>300 | 100/<br>600 | nn     |

nn – nienormowany

Stan rozpoznania zanieczyszczenia i degradacji gleb na podstawie przedstawionych tabel jest niewystarczający dla dokonania dokładnej oceny, a tym samym stopnia ich potencjalnej degradacji. W związku z powyższym, aby określić spektrum potencjalnych zanieczyszczeń mających wpływ na przyszłe zainwestowanie terenu gminy, konieczne jest przeprowadzenie badań.

Ze względu na skażenie metalami gleb na terenie gminy, wskazane jest wyznaczenie obszarów określających stopień przydatności rolniczej.

## 5.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.

Wynikające z polityki ekologicznej generalne założenia zarządzania terenami stanowią, że działalność gospodarcza prowadzona na tych terenach powinna w jak najmniejszym stopniu oddziaływać na środowisko. W działaniach podejmowanych przez Władze Gminy należy dążyć

---

do kontrolowanego i zrównoważonego przekształcania rzeźby terenu. W wyniku działalności gospodarczej człowieka przekształcona zostaje również pokrywa glebowa. Działania w zakresie ochrony gleb zmierzają w dwóch kierunkach:

- ochrony zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele, ochrony przed ich degradacją i zanieczyszczeniem powodowanym oddziaływaniem czynników antropogenicznych i naturalnych,
- rekultywacji gleb zdegradowanych.

Ważnym zadaniem do zrealizowania w zakresie ochrony ziemi i gleb na obszarze gminy jest okresowa kontrola zanieczyszczenia (badanie gleby na zawartość metali ciężkich oraz inne zanieczyszczenia) oraz kwasowości gleb (odczyn pH). Badania gleb na terenach rolniczych zostały przeprowadzone w 1995 roku. Wskazane jest kontynuowanie tych badań w cyklu 3-5 letnim. Takie działania prowadzone na terenie całej gminy umożliwią porównanie wyników i określenie kierunków zmian środowiska. Umożliwią także wyznaczenie obszarów określających przydatność pod planowane inwestycje oraz stopień przydatności rolniczej. Wyniki tych badań pozwolą rolnikom dostosować rodzaje upraw, dawki wapnowania i nawożenia do indywidualnych cech gleby.

Kolejnym zadaniem do realizacji w zakresie ochrony powierzchni ziemi jest racjonalizacja nawożenia mineralnego w gospodarstwach rolnych. Należy dążyć do zoptymalizowania nawożenia i ochrony roślin, mając na celu ograniczenie używania środków chemicznych oraz zwiększenie udziału nawożenia organicznego i wykorzystania metod ochrony biologicznej i integrowanej. Istotne jest niedopuszczenie do zakwaszenia warstwy ornej (obniżenia pH) poprzez stosowanie nawozów wapniowych lub wapniowo-magnezowych.

Na terenach o niekorzystnych warunkach glebowych (np. ze względu na zanieczyszczenie, gdzie nie jest wskazane prowadzenie upraw spożywczych) istnieje możliwość uprawy roślin energetycznych takich jak wierzba energetyczna, malwa pensylwańska czy rzepak przemysłowy. Rośliny te pozwalają zagospodarować nieużytki, nie wymagają bowiem żyznych i urodzajnych gleb. Plony tych roślin są źródłem wysokoenergetycznej paliwa przyczyniającego się do ograniczenia zastosowania paliw nieodnawialnych takich jak np. węgiel kamienny, ropa naftowa, gaz ziemny.

Uprawa roślin energetycznych takich jak wierzba wiciowa ogranicza procesy erozyjne – system korzeni wnika głęboko w glebę, co zapobiega wywiewaniu i wymywaniu cząstek gleby.

Aby zrealizować zadania dotyczące ochrony gleb wskazane byłoby przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjnych dla rolników. Te działania edukacyjne powinny upowszechnić model racjonalnej gospodarki rolnej.

### 5.2.1. Priorytety ekologiczne.

Racjonalne użytkowanie ziemi i jej ochrona jest jednym z ważniejszych priorytetów Polityki Ekologicznej Państwa. Wśród celów długookresowych II Polityki Ekologicznej Państwa przyjmuje się realizację maksymalnie możliwej odbudowy zniszczeń zaistniałych w środowisku przyrodniczym i stworzenie systemu zabezpieczającego przed ich ponownym powstawaniem.

Priorytetami w tej dziedzinie są:

**Utrzymanie naturalnych form rzeźby powierzchni ziemi.**  
**Rewitalizacja terenów zdegradowanych.**  
**Ochrona gleb poprzez racjonalne ich wykorzystanie.**

### 5.2.2. Cele długoterminowe do roku 2015.

- A. Zlecenie przeprowadzania okresowych badań zanieczyszczeń glebowych i odczynu pH - **K (indywidualni rolnicy)**
- B. Wykorzystanie gruntów nie użytkowanych rolniczo na uprawy energetyczne - **K (indywidualni rolnicy)**
- C. Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego – **Ws (powiat)**
- D. Organizacja akcji informacyjnej i szkoleń dla rolników z zakresu racjonalnego użytkowania zasobów glebowych **Ws (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)**

Uwaga:

**K** - zadania koordynowane

**W** - zadanie własne gminy

**Ws** - zadania wspólne

### 5.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

Ochrona powierzchni ziemi i gleb.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

#### 5.2.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego **A. Zlecenie przeprowadzania okresowych badań zanieczyszczeń glebowych i odczynu p.** (działanie spójne z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego GL.1., GL.1.1.) wyznacza się:

**A1** Badania gleb na terenach rolniczych - **K (indywidualni rolnicy)**

**A2** Monitoring gleb na terenach przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne – **W (zadanie własne gminy)**

Uwaga:

**K** - zadania koordynowane

**W** - zadanie własne gminy

**Ws** - zadania wspólne

#### 5.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

##### Ochrona powierzchni ziemi i gleb.

| cell | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|------|------|------|------|------|
| A1   |      |      |      |      |
| A2   |      |      |      |      |

### 6. OCHRONA PRZYRODY.

Cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej oraz krajobrazu określa Ustawa - Ochrona przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z 2004 r.).

W rozumieniu tej ustawy przez ochronę przyrody należy rozumieć zachowanie i właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników w szczególności:

- dziko występujących roślin i zwierząt,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów,
- przyrody nieożywionej,
- krajobrazu,
- przyrody w obszarach zabudowanych.

---

## **Celem ochrony przyrody jest:**

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- ochronę zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochronę drzew oraz krzewów,
- utrzymanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
- kształtowanie właściwych postaw przyrody wobec człowieka.

## **6.1. Ocena aktualnego stanu.**

### **6.1.1. Zbiorowiska roślinne.**

Gospodarcza działalność człowieka prowadzona od wieków doprowadziła do znacznych zmian w szacie roślinnej. Roślinność stanowi tutaj mozaikę zbiorowisk o różnym stopniu naturalności. Występują tutaj zbiorowiska naturalne odkształcone, półnaturalne oraz synantropijne. Dlatego tak ważne jest prowadzenie działań mających na celu ochronę wszelkich fragmentów roślinności naturalnej, bądź przypominających ze względu na skład gatunkowy naturalne układy.

Na obszarze stwierdzono występowanie wiele gatunków roślin naczyniowych. Najliczniejszą grupę stanowią rośliny siedlisk nitrofilnych, rośliny łąkowe, szuwarowe oraz torfowiskowe.

### **6.1.2. Obszary leśne.**

Rozległe obszary leśne stanowią część Gminy Chybie. Zajmują one 873 ha, czyli 27,5 % powierzchni gminy. Są to głównie lasy państwowe. Lasy niepaństwowe zajmują 5,8 ha. Na terenie gminy większe kompleksy leśne znajdują się w jej wschodniej części. Zarządza nimi administracja Lasów Państwowych - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, Nadleśnictwo Bielsko i Nadleśnictwo Ustroń (Leśny Kompleks Promocyjny).

Rozległe zadrzewienie otacza także zespół obiektów sportowych. Pozostałe wyspy leśne mają niewielką powierzchnię. Są wśród nich kilkuhektarowe pasy lasu otaczające głębokie na kilka metrów parowy, lub niewielkie zadrzewienia drzew o powierzchni nie przekraczającej 1 ha.

Wśród siedliskowych typów lasu dominuje na terenie Chybia (dane dotyczą lasów państwowych) las świeży (85 % powierzchni zajętej przez lasy).

---

### **6.1.3. Zieleni urządzona.**

Ważnym elementem krajobrazu gminy są założenia zieleni. Uzupełnieniem istniejących założeń zieleni są tereny cmentarzy, zadrzewienia śródpolne i in. Największą wartość przyrodniczą ma aleja (pomnik przyrody) dębów szypułkowych i błotnych o wysokości 20-27 m i obwodzie 190-540 cm, zlokalizowanych w Chybiu przy ul. Bielskiej i Cieszyńskiej. Wiek dębów szacowany jest na 140 do 160 lat.

Zieleni urządzoną uzupełniają tereny ogrodów i sadów.

Zieleni urządzona jest integralnym elementem osiedli o zorganizowanej zabudowie. Pełni szereg funkcji mających na celu kształtowanie korzystnych warunków środowiska, zamieszkania, pracy i wypoczynku mieszkańców.

Zieleni urządzona pełni funkcje:

- dydaktyczno-wychowawczą,
- ochronną,
- porządkującą przestrzeń gminy,
- sanitarno – higieniczną, podnosząc biologiczny i zdrowotny stan środowiska;
- społeczno-kulturową, przez zaspokojenie potrzeby wypoczynku, estetyki otoczenia,

Ochrona zieleni polega na tworzeniu i zabezpieczeniu obszarów chronionych oraz kształtowaniu terenów zielonych. Tereny zielone powinny obejmować zarówno fragmenty naturalnej przyrody, zachowane w krajobrazie: płaty łąk, zbiorniki wodne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, użytki ekologiczne, jak i tereny zieleni urzędzonej jako rezerwaty dla ptaków i parki kulturowe.

### **6.1.4. Osobliwości przyrody objęte ochroną prawną.**

Spośród form przyrody określonych w Ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 roku w Chybiu ochroną objęto aleję dębową.

Rozporządzenie nr 3/95 Wojewody Bielskiego z dnia 25 lutego 1995 roku uznaje je za pomnik przyrody.

§ 1 pkt 20 zapisano – „Aleja dębową, obejmującą 204 szt. dębów: szypułkowego i błotnego o obw. 190-540 cm, wys. ok. 20-27 m, w wieku ok. 140-160 lat, rosnących w Chybiu wzdłuż ulicy Bielskiej (droga wojewódzka Nr 04168, Jasienica- Strumień), od granicy lasu i potoku Bajerka do skrzyżowania z ul. Cieszyńską oraz ul. Cieszyńskiej (droga wojewódzka Nr 04163, Chybie - Drogomyśl – Pruchna), od skrzyżowania z ulicą Bielską do skrzyżowania z drogą gminną w miejscowości Mnich, na terenie użytkowanym przez Dyрекcję Okręgową Dróg Publicznych w Krakowie, Zarząd dróg w Bielsku-Białej.

W Zaborzu obok drogi Drogomyśl-Iłownica zlokalizowany jest dąb szypułkowy o obwodzie 450 cm i wysokości 18 m. Wiek drzewa ocenia się na 300 lat. Został ustanowiony jako pomnik przyrody w 1960 r.

---

### 6.1.5. Obszary o wyjątkowych walorach przyrodniczych objęte ochroną.

Na obszarze Gminy znajduje się rezerwat torfowiskowy ROTUZ utworzony w 1966 roku. Zweryfikowana w planie ochrony powierzchnia rezerwatu wynosi 28,45 ha.

Rezerwat który ma charakter ścisły powstał na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 grudnia 1966 r. – Monitor Polski Nr 10 z 1967 r., poz.59.

Rezerwat leży w Gminach Chybie i Czechowice –Dziedzice. Jest zarządzany przez Nadleśnictwo Bielsko a bezpośrednio Leśnictwo Chybie ( oddziały leśne 214a,b,c, 215 a o powierzchni łącznej 20,86 ha ) i Leśnictwo Zabrzeg ( oddziały leśne 7d,f, 16c,d, 17a o powierzchni 7,59 ha ).

Powierzchnia nieleśna zajmuje 22,25 ha a powierzchnia leśna 6,20 ha.

Większość obszaru stanowią torfowiska przejściowe z fragmentami torfowisk niskich ( miejsca silnie podtapiane ) i torfowisk wysokich na których występuje bagno zwyczajne *Ledum palustre* i żurawina błotna *Oxycoccus palustris*.

Najbardziej charakterystyczne dla rezerwatu jest zbiorowisko mszaru przygielkowego *Rhynchosporian albae*, mszaru wełniankowego *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum* oraz trzciny pospolitej *Phragmites australis-Sphagnum recurvum*.

Na fragmencie leśnym występuje zbiorowisko bagiennego boru trzcinnikowego *Calamagrostio villosae-Pinetum* z drzewostanem sosnowym, kontynentalnego boru mieszanego *Quercu roboris-Pinetum*, śródładowego boru wilgotnego *Molinio-Pinetum*.

Flora rezerwatu liczy 77 gatunków roślin naczyniowych, 68 gatunków mchów i 19 gatunków wątrobowców.

W runie jest najwięcej mchów torfowców i innych mszaków.

Wśród roślin naczyniowych na szczególną uwagę zwraca – rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, skrzyp błotny *Equisetum palustre*, wełnianka szerokolistna *Eriophorum latifolium*, żurawina błotna *Oxycoccus palustris*, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifolia*.

Ścisłą ochroną są objęte rosiczka okrągłolistna, kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* i widłak jałowcowa ty.

Częściową ochroną objęte są : bagno zwyczajne, bobrek trójlistkowy, i kruszyna pospolita.

Ze względu na osuszanie terenów w czerwonej liście zbiorowisk roślinnych Górnego Śląska ( kategoria V ) umieszczono zbiorowiska mszaru kępkowo-dolinkowego *Sphagnum magellanici* boreale. Osobliwością florystyczną rezerwatu jest występowanie turzycy bagiennnej *Carex limosa* ( kategoria V czerwonej listy roślin naczyniowych Polski ).

Występuje tutaj wiele rzadkich gatunków zwierząt zarówno z grupy bezkręgowych jak i kręgowców. Należą do nich m.in. trzmiele, motyle dzienne i nocne; z płazów: traszka zwyczajna *Triturus vulgaris* i bardzo

---

rzadka traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba trawna *Rana temporaria*, moczarowa *R. arvalis*, jeziorowa *R. lessonae*, wodna *R. esculenta*; z gadów jaszczurka zwinka *Lacerta agilis* i żyworodna *L. vivipara*.

Na terenie omawianego kompleksu występuje wiele gatunków ptaków, które mają tu miejsca lęgowe. Podkreślić należy występowanie słonki *Scolopax rusticola*, bociana czarnego *Ciconia nigra*, żurawia *Grus grus*, bielika *Haliaeetus albicilla*. Korzystne warunki bytowania znajdują ssaki .

#### **6.1.6. Obszary planowane do objęcia ochroną.**

Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Landek” – zlokalizowany w zdecydowanej większości na terenie gminy Jasienica. Ochroną proponuje się objąć stanowiska lęgowe rzadkich ptaków wodno-błotnych (bąk, błotniak stawowy, gęś gęgawa), płazów oraz miejsc żerowania żurawia.

Poza wyżej wymienionymi, niektóre obszary w gminie chronione są na podstawie innych przepisów szczególnych.

Są to:

- Lasy we wsiach Mnich i Zaborze stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Ustroń – uznane za ochronne (wodochronne, uszkodzone na skutek działalności przemysłu) Zarządzeniem nr 16 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 24.01.1995 r. (na podstawie ustawy o lasach),
- Lasy we wsiach Mnich i Zaborze stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Ustroń – uznane za ochronne (wodochronne, uszkodzone na skutek działalności przemysłu) Zarządzeniem nr 139 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 19.05.1995 r. (na podstawie ustawy o lasach),
- Grunty rolne o wysokim stopniu ochrony (III – IV klas bonitacyjnych) o łącznej powierzchni ok. 1500 ha (na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

Wymienione powyżej lasy państwowe uzyskały dodatkową rangę szczególnej ochrony poprzez zaliczenie do Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego” (Zarządzenie Nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19.12.1994 r. z późn. zm.).

Występowanie w gminie obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody, podnosi znaczenie tego terenu w zachowaniu walorów ilościowych i jakościowych ponadlokalnych wielkich jednostek przyrodniczych, jakimi według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, jest korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym (nr 26 m) związany z Doliną Wisły mającym zapewnić łączność i możliwość migracji różnych organizmów pomiędzy obszarami węzłowymi Beskidów Śląskiego i Żywieckiego (na południu), a obszarami

---

węzłowymi Jury Krakowsko – Częstochowskiej i dalszymi wzdłuż biegu rzeki aż do Bałtyku.

## 6.2. Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.

### 6.2.1. Priorytety ekologiczne.

Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Chybia.

Wprowadzanie nowych form ochrony przyrody w Chybiu.

Zapewnienie prawidłowego gospodarowanie przestrzenią.

### 6.2.2. Cele długoterminowe.

- A Ustanowienie prawnych form ochrony przyrody i kultury o znaczeniu ponadlokalnym, lokalnym (objęcie ochroną prawną obszarów cennych przyrodniczo – kulturowo) – **Ws (Konserwator przyrody)**
- B Odtworzenie brakujących odcinków korytarzy ekologicznych – zwiększenie zalesienia – **K (Nadleśnictwa)**
- C Zwiększenie udziału zieleni wysokiej na terenach łąkowych - **K (Nadleśnictwa)**
- D Zachowanie zadrzewień śródpolnych na obszarach rolnych - **Ws (indywidualni rolnicy)**
- E Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno sanitarnych przyrodniczo cennego drzewostanu - **Ws (Konserwator przyrody)**
- F Wykorzystanie przekształceń powierzchni dla tworzenia nowych walorów krajobrazowych i rekreacyjnych – **W (zadanie własne gminy)**
- G Wytyczenie ścieżek rowerowych - **W (zadanie własne gminy)**
- H Restytucja zdegradowanych zasobów leśnych i przebudowa drzewostanów - **K (Nadleśnictwa)**

Uwaga:

**K** - zadania koordynowane

**W** - zadanie własne gminy

**Ws** - zadania wspólne

### 6.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

#### Ochrona przyrody

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| E   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| F   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| G   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| H   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 6.2.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego **A Ustanowienie prawnych form ochrony przyrody i kultury o znaczeniu ponadlokalnym, lokalnym** stanowiących wyznaczniki tożsamości mieszkańców gminy (objęcie ochroną prawną obszarów cennych przyrodniczo – kulturowo) (działanie spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Chybie oraz z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego) ustanowiono cele krótkoterminowe:

**A1 Objęcie ochroną prawną obszarów cennych przyrodniczo-kulturowo - Ws (Konservator przyrody)**

W ramach celu długoterminowego **E. Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych - sanitarnych przyrodniczo cennego drzewostanu** wyznaczono cel krótkoterminowy:

**E1 Konserwacja i pielęgnacja przyrodniczo cennego drzewostanu - Ws (Konservator przyrody)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 6.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| E1  |      |      |      |      |

## 7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Zanieczyszczeniem powietrza są wszystkie składniki atmosfery, które w wyniku naturalnych procesów lub działalności człowieka dostają się do powietrza zmieniając jego skład ilościowy i jakościowy (odstępstwo od składu czystego powietrza).

---

Przez ochronę powietrza rozumiemy działania zmierzające do utrzymania jak najlepszej jakości powietrza atmosferycznego. W szczególności są to działania związane ze zmniejszeniem do dopuszczalnego poziomu (oraz jego utrzymywaniem) emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych.

W ochronie powietrza przed zanieczyszczeniem występują dwa główne problemy. Pierwszy z nich dotyczy zanieczyszczenia związkami pyłowymi pochodzenia komunalnego i przemysłowego. Drugi problem związany jest z zanieczyszczeniem w postaci gazów, które w istotny sposób zmieniają skład chemiczny atmosfery. Obecność węgla w paliwie stanowi przyczynę emisji CO<sub>2</sub> który przyczynia się do stopniowych zmian klimatu. Źródłem tego typu zanieczyszczeń to przede wszystkim systemy grzewcze (skład chemiczny spalanej paliwa), składowiska odpadów, zakłady chemiczne, niektóre zakłady przemysłowe itp.

Działania z zakresu ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem wymuszone zostają z uwagi na:

- emisję zorganizowaną pochodzącą z dużych zakładów przemysłowych określoną mianem „wysokiej emisji”,
- emisję zorganizowaną pochodzącą ze źródeł punktowych i powierzchniowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych) określaną mianem „niskiej emisji”),
- emisję niezorganizowaną tj. emisję pochodzącą bezpośrednio z procesów technologicznych oraz np. spawanie, lakierowanie bądź wypalanie traw itp.,
- emisję niezorganizowaną pochodzącą z sektora transportowego.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest emisja wynikająca z procesów spalania paliw dla potrzeb technologicznych oraz grzewczych. Przyczyną tego są przede wszystkim:

- przestarzałe urządzenia wytwórcze
- niskosprawne urządzenia przesyłu ciepła
- niestosowanie instalacji ochrony środowiska,
- spalanie niskiej jakości paliw.

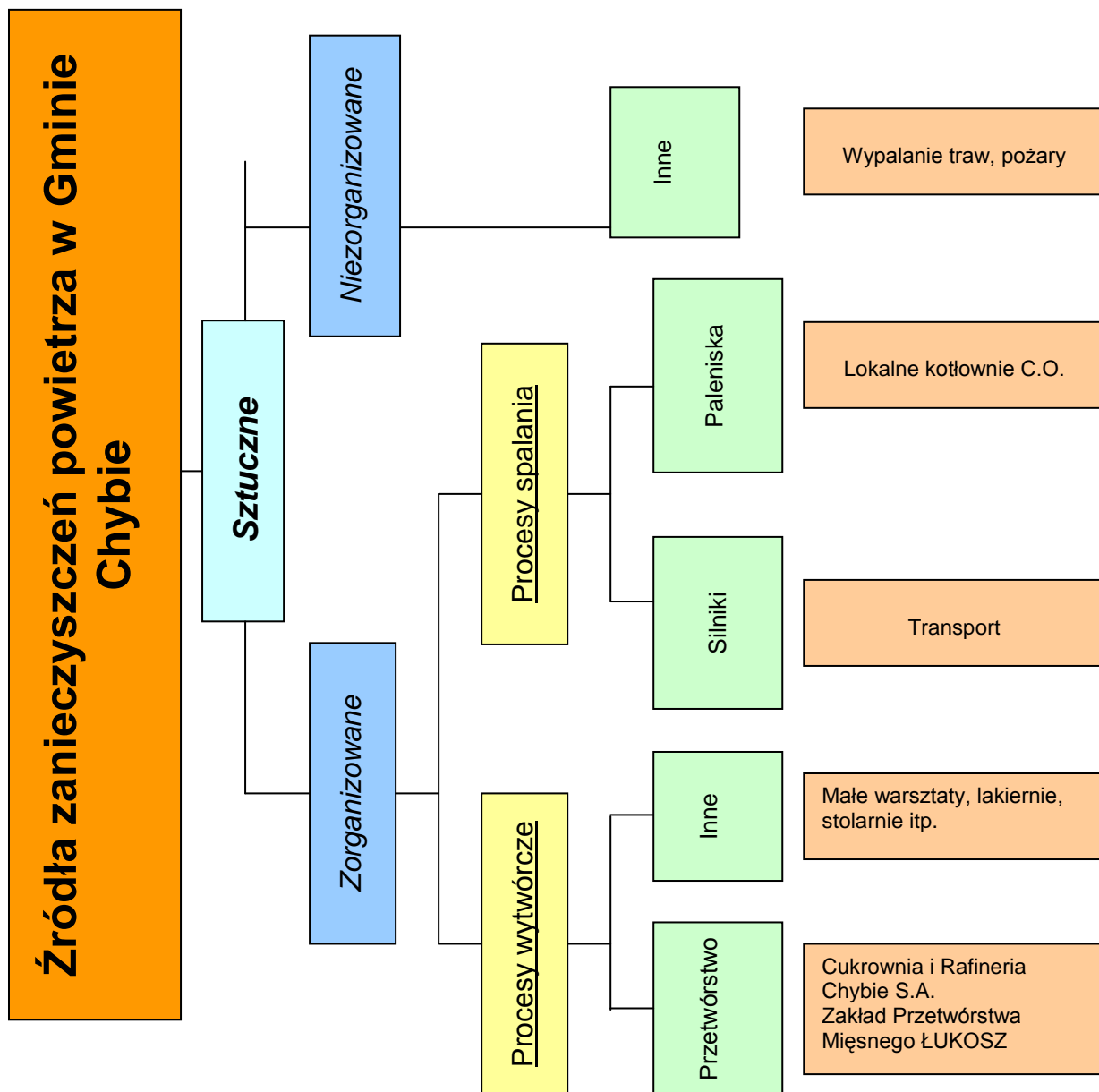
### **7.1. Analiza stanu aktualnego**

Emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego związana jest zarówno z rozwojem gospodarki (przemysł, mieszkalnictwo), ale również w wyniku zjawisk zachodzących w przyrodzie. Emisję zanieczyszczeń można sklasyfikować w dwie podstawowe grupy w zależności od jej pochodzenia:

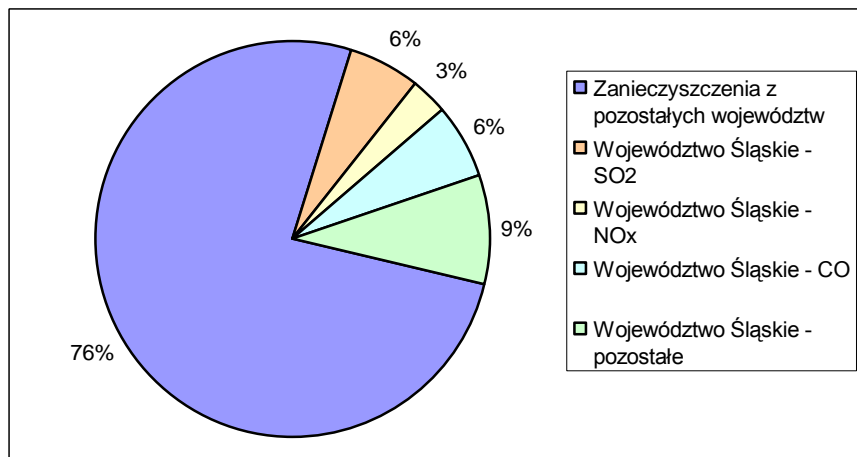
- naturalne,
- sztuczne

W gminie nie występują naturalne źródła zanieczyszczeń powietrza. Podstawowym źródłem zanieczyszczenia jest emisja związana z oddziaływaniem i egzystencją człowieka.

Głównym składnikiem emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń gazowych w Gminie Chybie jest dwutlenek węgla. Nie stanowi on jednak bezpośredniego zagrożenia. Największy problem stanowią takie związki jak: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. W niewielkich ilościach emitowane są również związki chloropochodne, węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz sadza. Razem z pyłem do atmosfery dostają się związki metali ciężkich, pierwiastki promieniotwórcze oraz benzo( $\alpha$ )piren – powszechnie uważany za substancję silnie kancerogenną.

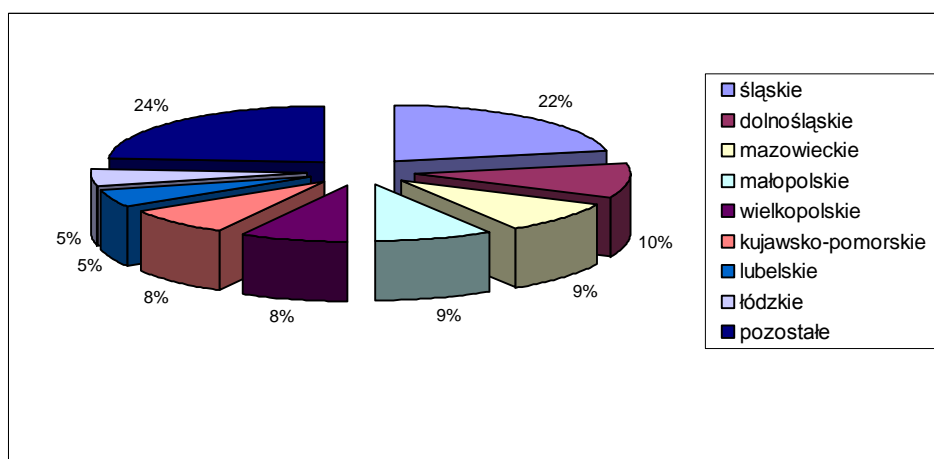


**Podział zanieczyszczeń powietrza**

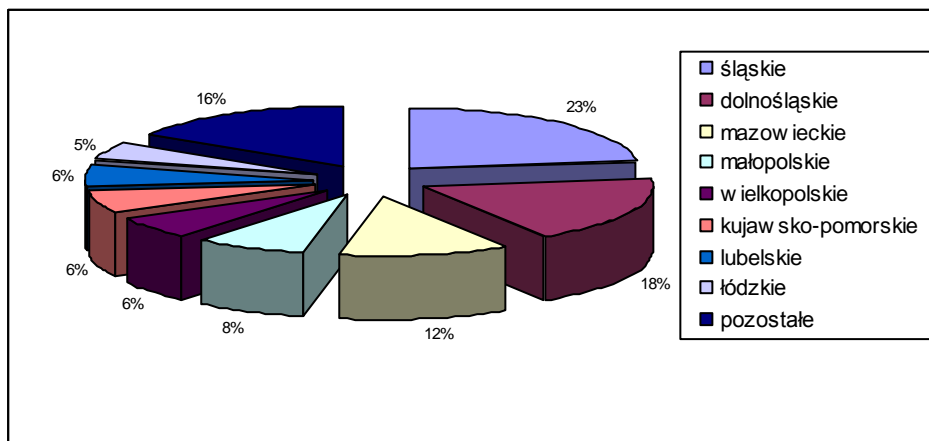


W Województwie Śląskim wytwarzane jest 24% emitowanych zanieczyszczeń w skali kraju. Rozbicie na zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pokazują poniższe rysunki.

**Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych w Polsce za rok 2002.**



### Struktura emisji zanieczyszczeń gazowych w Polsce za rok 2002.



Na podstawie pomiarów zaobserwować można znaczne zróżnicowanie poziomu emisji w okresie zimowym i letnim (w niektórych przypadkach przekroczenie występuje przez cały rok).

Oprócz szkodliwego oddziaływania na środowisko naturalne i zdrowie ludzi, emisje zanieczyszczeń do powietrza powodują straty gospodarcze. Stopień oddziaływania na środowisko zależy od ich toksyczności oraz od odporności organizmów na zanieczyszczenia. Również nie do pominięcia są czynniki klimatyczne takie jak: temperatura, nasłonecznienie, wilgotność powietrza czy prędkość wiatru.

Główną przyczyną emisji tych zanieczyszczeń jest spalanie paliw w celach grzewczych oraz przemysł. Ich ilość i rodzaj zależy od:

- rodzaju paliwa,
- warunków spalania paliwa,
- wydajności i sprawności urządzeń

Główne źródła zanieczyszczeń powietrza w gminie to:

**Przemysł** – Emisja związana z procesami wytwórczymi. Powstaje wskutek wytwarzania ciepła technologicznego, oraz w wyniku samych procesów przetwórczych i wytwórczych. Z uwagi na charakter zakładów są to największe źródła emisji (zwykle punktowe).

**Sektor komunalny** - Istnienie przemysłu zawsze pociąga za sobą powstawanie terenów mieszkaniowych. Zarówno w pierwszym jak i w drugim przypadku istnieje potrzeba dostawy energii elektrycznej i ciepła. Zapewnienie potrzeb energetycznych dla obiektów mieszkalnych głównie zabudowy rozproszonej stanowi największe zagrożenie pod względem toksyczności emitowanych produktów. Z uwagi na dużą ilość lokalnych źródeł ciepła sektor komunalny uważany jest za duże źródło emisji (powierzchniowe).

**Transport** – Emisja związana z ruchem transportowym. Duże znaczenie ma rodzaj i stan nawierzchni, po jakiej poruszają się pojazdy. Jest to emisja mająca niewielki wpływ na jakość powietrza, lecz z drugiej strony bardzo trudna do identyfikacji i redukcji.

## **7.2. Pozostałe źródła zanieczyszczeń**

Produkty zanieczyszczenia atmosfery powstają w sektorze małych przedsiębiorstw. Z uwagi na ich ilość oraz rodzaj emitowanych zanieczyszczeń nie stanowi to większych problemów w gminie. Do najpoważniejszych źródeł tego sektora należą zakłady lakiernicze i spawalnicze.

Szczegółnej uwadze należy poświęcić emisji pochodzącej z transportu. Jest to źródło emisji dość znacznie wpływające na stan atmosfery w gminie.

### **7.2.1. Transport.**

Przebiegające przez obszar gminy drogi, w tym droga powiatowa powodują emisję spalin oraz pylenie substancji przewożonych oraz leżących na drogach. Zarówno załadunek jak i przewożenie materiałów pyłących powinno odbywać się zgodnie z przyjętymi przepisami. Jest to zanieczyszczenie powietrza silnie skoncentrowane w miejscach ich powstawania i zależy w dużym stopniu od warunków atmosferycznych.

Emisja spalin z uwagi na zawartość tlenków azotu jest najbardziej uciążliwa. Ilość zanieczyszczeń gazowych jest związana z wielkością ruchu drogowego i nie ma sposobu ograniczenia jej powstawania.

Zmniejszenie tego typu zanieczyszczeń można uzyskać przez poprawę płynności ruchu drogowego, stanu nawierzchni dróg a przede wszystkim budowę obwodnic obszarów zabudowy.

Każdy podmiot korzystający ze środowiska jest zobowiązany w myśl Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 z 2001r. poz. 627 z późn. zmianami) do ustalenia i wniesienia opłaty środowiskowej na rachunek urzędu marszałkowskiego. W przypadku transportu jest to urząd marszałkowski właściwy ze względu na miejsce rejestracji pojazdu.

Opłatę ustala się wg stawek obowiązujących w okresie korzystania ze środowiska. Opłatę niniejsza należy składać do końca miesiąca następującego po upływie kwartału. Do Urzędu należy dostarczyć dokument informujący zawierający dane konieczne do ustalenia wysokości opłat oraz wysokość opłaty. Zgodnie z nowym Prawem Ochrony Środowiska informacje te należy złożyć również w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska.

### 7.3. Działania w zakresie ochrony powietrza.

Podejmowane działania stwarzające warunki umożliwiające realizację zadań w zakresie ochrony powietrza na terenie Gminy Chybie powinny być realizowane poprzez:

- ograniczenie niskiej emisji poprzez wprowadzenie w życie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji polegającego na systemowej wymianie nieefektywnych kotłów grzewczych na urządzenia ekologiczne np. węglowych posiadających atest, czy opalanych drewnem
- pozyskanie środków na finansowanie inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii
- współdziałanie z zakładami przemysłowymi w ramach ochrony powietrza.
- edukację ekologiczną w celu podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony powietrza a szczególnie szkodliwego dla organizmów żywych oddziaływania zanieczyszczeń powietrza.
- określenie terenów dla lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska oraz systemu monitoringu powietrza.
- modernizację dróg w celu ograniczenia emisji ze środków transportu
- preferowanie „czystszej” produkcji
- ograniczenie procederu wypalania traw,

Możliwe są również działania szkoleniowe organizowane poprzez środowiskowe organizacje społeczne o tematyce proekologicznej z uwzględnieniem korzyści wynikających z termorenowacji budynków, modernizacji kotłowni centralnego ogrzewania i palenisk domowych wykorzystujących w procesie energetycznego spalania biomasę.

#### 7.3.1. Priorytety ekologiczne.

**Polepszanie warunków bytowych i zdrowotnych mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego.**

#### 7.3.2. Cele długoterminowe.

- A Ograniczenie niskiej emisji** (wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków itp.) - **Ws (indywidualni mieszkańcy)**
- B Wprowadzanie odnawialnych źródeł energii** (kolektory słoneczne, pompy ciepła, energia wiatrowa) - **Ws (indywidualni mieszkańcy)**

**C Tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy terenami przemysłu, ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej - **Ws (zakłady)****

**D Poprawa stanu technicznego dróg - **W (zadanie własne gminy)****

Uwaga:

**K - zadania koordynowane**

**W - zadanie własne gminy**

**Ws - zadania wspólne**

### 7.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

Ochrona powietrza.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 7.3.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego A – Ograniczenie niskiej emisji (wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków itp.) proponuje się realizować cele krótkoterminowe:

**A1 Modernizacja systemów grzewczych oraz termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej będących własnością gminy - **W (zadanie własne gminy)****

**A2 Termomodernizacja obiektów mieszkalnych – **K (indywidualni mieszkańcy)****

W ramach celu długoterminowego C Tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy terenami przemysłu, ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej proponuje się realizować cele krótkoterminowe:

**C1 Realizacja nasadzeń drzew i krzewów – **Ws (Nadleśnictwa)****

W ramach celu długoterminowego D Poprawa stanu technicznego dróg proponuje się realizować cele krótkoterminowe:

**D1 Działania prowadzące do poprawy płynności komunikacji w gminie - **W (zadanie własne gminy)****

Uwaga:

**K - zadania koordynowane**

**W - zadanie własne gminy**

**Ws - zadania wspólne**

### 7.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

#### Ochrona powietrza.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| A2  |      |      |      |      |
| A3  |      |      |      |      |
| C1  |      |      |      |      |
| D1  |      |      |      |      |

### 7.4. Wnioski.

Powyższe działania będą zmierzały do **spełnienia celów zapisanych w II Polityce Ekologicznej Państwa tj. m in.:**

- do 2010 roku ograniczenie emisji pyłów średnio o 75 %, dwutlenku siarki o 56 %, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.
- do 2010 roku ograniczenie emisji toksycznych substancji z grupy metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych.
- w latach 2008-2012 wielkości emisji gazów cieplarnianych nie przekraczającej 94% wielkości emisji z roku 1988 i spełnienie wymagań Protokołu z Kyoto.

Ważnym elementem są tutaj działania edukacyjne mające celu przekazanie informacji o stanie atmosfery w regionie oraz o płynących z tego stanu zagrożeniach. W zakresie edukacji ekologicznej należy ukierunkować się na poprawę sposobu komunikowania się ze społeczeństwem, co zmierza do uzyskania większej akceptacji zmiany systemów zaopatrzenia w ciepło.

Aby skutecznie ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza (w ramach rzeczywistych możliwości) konieczne stają się inwestycje kierowane do obiektów indywidualnych oraz użyteczności publicznej mające na celu:

- modernizację lokalnych palenisk.
- termomodernizację budynków.
- zwiększenie wykorzystywanej biomasy roślinnej, a głównie drewna i jego odpadów.
- zapewnienie lokalizacji nowopowstałych obiektów przemysłowych i produkcyjnych zgodnie ze strukturą przestrzenną Gminy.

W zakresie ograniczenia emisji ze środków transportu należy modernizować układ komunikacyjny gminy i wyprowadzić ruch tranzytowy poza obszar gęstej zabudowy.

## Działania legislacyjne.

W aktualnym Planie zagospodarowania przestrzennego są poczynione zapisy związane z terenami pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów rzemieślniczych (mogących być potencjalnymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza), oraz terenów, na których nie należy dopuszczać do lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska ze względu na profil działalności lub technologię produkcji, która może stanowić potencjalne źródło emisji zanieczyszczeń powietrza.

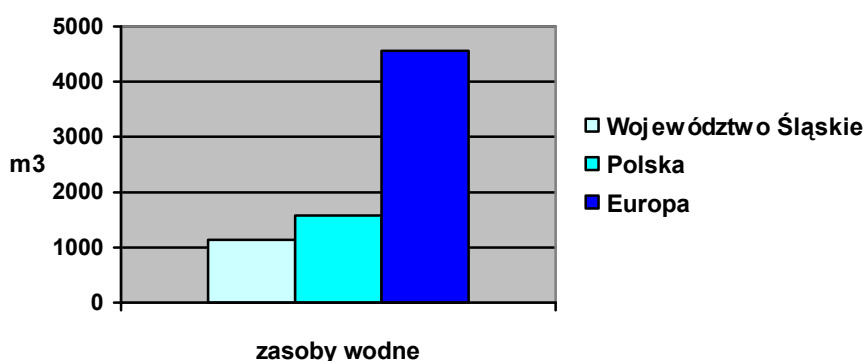
Konieczne staje się również wprowadzenie odpowiednich procedur oraz obostrzeń stosowanych w regionach gdzie występują małoobszarowe formy ochrony przyrody (pomniki przyrody, zespół przyrodniczo-krajobrazowy czy użytek ekologiczny).

## 8. OCHRONA WÓD.

### 8.1. Zasoby wodne.

Średnie roczne zasoby wód powierzchniowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca są w całym woj. śląskim, czterokrotnie niższe od średniej europejskiej i około 28% niższe od średniej krajowej - wynoszą odpowiednio:

- 1135 m<sup>3</sup> - Województwo Śląskie,
- 1580 m<sup>3</sup> - dla Polski,
- 4560 m<sup>3</sup> – dla Europy,



Tylko niewielka część i tak już skromnych zasobów wodnych nadaje się do gospodarczego wykorzystania, z uwagi na stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych.

### **8.1.1. Wody powierzchniowe.**

Ochrona wód powierzchniowych to przede wszystkim działania dotyczące oczyszczenia ścieków sanitarnych, przemysłowych, a także eliminacja zanieczyszczeń obszarowych.

Położenie gminy wpływa na jej zasoby wodne. Przepływ wód w potokach jest niewielki. Chwilowe natężenia przepływu wód w głównych ciekach nie przekraczają  $0,1 \text{ m}^3 \times \text{s}^{-1}$  (dane orientacyjne). Niektóre z nich mają charakter rowów. Część odcinków cieków zabudowano lub przełożono ich bieg. Jedynie Potok Bajerka posiada na dłuższym odcinku naturalne koryto.

Na terenie gminy są również tereny podmokłe (łąki, nieużytki).

Zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego to przede wszystkim Zbiornik Goczałkowicki, stawy hodowlane, rowy odwadniające.

### **8.1.2. Wody podziemne.**

Ochrona wód podziemnych może być wykonywana przez:

- ograniczenie zanieczyszczeń jednostek osadczych,
- ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych,
- ograniczenie zanieczyszczeń z gospodarki odpadami,
- eksploatację zbiorników wód podziemnych w sposób minimalizujący naruszenie naturalnego pola hydrodynamicznego.

Zasilanie poziomu wodonośnego odbywa się poprzez infiltrację opadów atmosferycznych bezpośrednio przez przepuszczalny nadkład. Może także zachodzić zasilanie przez zasoby dynamiczne – drenaż wyższych poziomów zasilanych przez opady atmosferyczne.

Podrzędny poziom wodonośny stanowią piaski czwartorzędowe (w północnej części gminy) oraz piaski i żwiry (na pozostałym terenie). Występuje on do głębokości 10 m. Czwartorzędowy poziom wodonośny ze względu na płytkie zaleganie narażony jest na migrację zanieczyszczeń z powierzchni. Zwierciadło wód podziemnych w przeważającej części gminy występuje na głębokości 8 m.

## **8.2. Gospodarka wodno-ściekowa.**

Władze gminy rozpoczęły działania mające na celu stworzenie sieci. Działania te polegają na budowie od podstaw kanalizacji sanitarnej.

Gmina docelowo posiadać będzie nowoczesną materiałowo, o niewielkich średnicach i pewną w działaniu sieć kanalizacji ściekowej.

Właściwa gospodarka wodno – ściekowa wiąże się również z ochroną przeciwpowodziową. Utrzymanie rowów melioracyjnych, rowów przydrożnych, w dobrym stanie technicznym, ochrona zasobów leśnych, oraz ochrona powierzchni gruntów mają tu zasadnicze znaczenie.

## Istniejące oczyszczalnie ścieków.

| Oczyszczalnia      | Lokalizacja                         | Rodzaj                  | Projektowa przepustowość Qdśr [m <sup>3</sup> /d] | Ścieki przemysłowe        | Ścieki Komunalne           |
|--------------------|-------------------------------------|-------------------------|---|---------------------------|----------------------------|
| <b>zakładowa</b>   | Cukrownia i Rafineria „Chybie”      | BOS                     | 100   | Ścieki bytowo-gospodarcze | Mieszkania<br>Hotel        |
| <b>przemysłowa</b> | Cukrownia „Chybie”                  | mechaniczno-biologiczna | -   | Proces technologiczny     | -                          |
| <b>zakładowa</b>   | Zakład Doświadczalny PAN w Gołyszcu | mechaniczno-biologiczna | 54  | Budynki zakładu           | Osiedle przy ul. Kalinowej |

### Sieć kanalizacyjna.

Sieć kanalizacyjna obejmuje teren zakładów i osiedli przyzakładowych. Jest obsługiwana przez wymienione powyżej oczyszczalnie.

Na terenie Cukrowni i Rafinerii Chybie w Chybiu funkcjonuje kanalizacja obejmująca:

- kolektory główne  $\varnothing$  300
- kolektory boczne  $\varnothing$  200
- przyłącza  $\varnothing$  150

Długość kanalizacji wynosi 950 m. Korzysta z niej 550 mieszkańców oraz załoga zakładu.

Ponadto Cukrownia Chybie eksploatuje kanał grawitacyjny o średnicy 500 mm o długości 5700 m odprowadzający poza zlewnię Zbiornika Goczałkowickiego do Iłownicy w Landeku:

- ścieki oczyszczalni BOS w ilości 70-85 m<sup>3</sup> na dobę,
- wody chłodnicze w ilości 350-400 m<sup>3</sup> na dobę,
- wody ze zbiornika burzowego

Na terenie Zakładu Doświadczalnego Gospodarki Stawowej PAN w Gołyszcu działa kanalizacja, na którą składają się:

- kolektory główne  $\varnothing$  250
- kolektory boczne  $\varnothing$  200
- przyłącza  $\varnothing$  150

Długość kanalizacji wynosi 1340 m. Korzysta z niej 123 mieszkańców, załoga zakładu, konsumenci stołówki i laboratorium zakładowe

### 8.3. Określenie potrzeb w zakresie gospodarki wodno ściekowej.

**W Gminie występują głównie zbiorniki bezodpływowe opróżniane przy pomocy wozów asenizacyjnych. Uporządkowanie gospodarki ściekowej można określić jako najważniejszy cel inwestycyjny w Gminie.**

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

W ramach tego kierunku realizowane są działania mające na celu budowę systemu odprowadzania ścieków. Jest to realizacja zapisów ustawy Prawo Wodne – „do dnia 31 grudnia 2015 roku, aglomeracje o równoważnej liczbie 2000 mieszkańców mają obowiązek wyposażenia się w sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków”.

Pod pojęciem ścieków rozumie się, według definicji normy DIN 4045 odpływającą wodę zmienioną na skutek jej zużycia oraz wszelkie wody trafiające do kanalizacji.

Ścieki bytowo – gospodarcze pochodzą ze splukiwania ustępów, kąpieli, zmywania naczyń itd. Zawierają one ok. 60% składników organicznych i około 40% składników nieorganicznych. W ściekach tych można wykryć bakterie chorobotwórcze oraz jaja robaków pasożytów.

Ilość składników w ściekach bytowo – gospodarczych jest różna i zależy od stopnia zamożności i poziomu kulturalnego ludności. Dla przeciętnych warunków europejskich przyjmuje się wartości podane w pn. tabeli.

| RODZAJ ZANIECZYSZCZEŃ          | NIEORGANICZNE | ORGANICZNE | RAZEM | BZT <sub>5</sub> |
|--------------------------------|---------------|------------|-------|------------------|
| Zawiesiny opadające [g/Md]     | 20            | 40         | 60    | 19               |
| Zawiesiny nie opadające [g/Md] | 10            | 20         | 30    | 12               |
| Substancje rozpuszczone [g/Md] | 50            | 50         | 100   | 23               |
| Razem                          | 80            | 110        | 190   | 54               |

**Przeciętna ilość zanieczyszczeń w gramach z okresu doby przeliczona na jednego mieszkańca.**

Przeciętny skład ścieków wynosi:

- substancje nieorganiczne 530 g/m<sup>3</sup>
- substancje organiczne 730 g/m<sup>3</sup>
- BZT<sub>5</sub> 360 g/m<sup>3</sup>

Skład ścieków bytowo – gospodarczych jest stały a składniki organiczne są w większości rozkładane przez bakterie, oczyszczanie ścieków nie jest kłopotliwe. Standardowe technologie pozwalają osiągnąć bardzo dobre rezultaty.

### 8.3.1. Priorytety ekologiczne.

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych,  
 Ochrona wód podziemnych,  
 Utworzenie infrastruktury technicznej służącej ochronie wód,  
 Poprawa stanu zbiorników i cieków wodnych

### 8.3.2. Cele długoterminowe.

- A Budowa kanalizacji ściekowej – WS (Gmina Czechowice-Dziedzice, Jasienica)**
- B Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych – Ws (WIOŚ)**
- C Utrzymanie we właściwym stanie rowów odwadniających i przepustów – Ws (Gminna Spółka Wodna w Chybiu)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 8.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

#### Ochrona wód

| CEL | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 8.3.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego A Budowa kanalizacji ściekowej, wyznaczono cele krótkoterminowe:

**A1 Analiza możliwości pozyskania środków na realizację inwestycji - WS (Gmina Czechowice-Dziedzice, Jasienica)**

**A2 Opracowanie dokumentacji technicznej kolektora i kanalizacji ściekowej WS (Gmina Czechowice-Dziedzice, Jasienica)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 8.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

#### Ochrona wód

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| A2  |      |      |      |      |

## 9. GOSPODARKA ODPADAMI.

Odpady stanowią zagrożenie nie tylko dla użytków rolnych, powierzchni pozostałych terenów, ale również takich składników środowiska jak powietrze i wody.

Strumień odpadów generowany jest w gospodarstwach domowych i sektorze gospodarczym. Liczba działających na rynku małych firm sprawia że konieczne jest monitorowanie ze strony gminy wpływu ich działalności na środowisko naturalne. Właściwy stan środowiska zależy od całej gospodarki odpadami w gminie. Jednym z narzędzi jej kształtowania jest wydawanie zezwoleń oraz opiniowanie wniosków w ramach prowadzonych spraw administracyjnych.

### 9.1. Analiza stanu aktualnego.

Program Ochrony Środowiska zawiera jedynie ogólne informacje o wytwarzanych odpadach. Szczegółową charakterystykę aktualnego stanu gospodarki odpadami w Gminie Chybie przedstawia „Plan Gospodarki Odpadami Gminy Chybie”.

Ustawa o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628, z późn. zm.) definiuje odpady komunalne jako: „odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”.

Oprócz gospodarstw domowych odpady komunalne wytwarzają:

- obiekty handlowo – usługowe,
- firmy i zakłady przemysłowe,
- restauracje, stołówki, punkty gastronomiczne,
- instytucje i urzędy,
- inne obiekty infrastruktury komunalnej.

Ponieważ odpady stanowią szczególne zagrożenie dla środowiska, dlatego istotne znaczenie ma prawidłowe zarządzanie środowiskowe w zakresie gospodarki odpadami, którą w Chybiu możemy podzielić na:

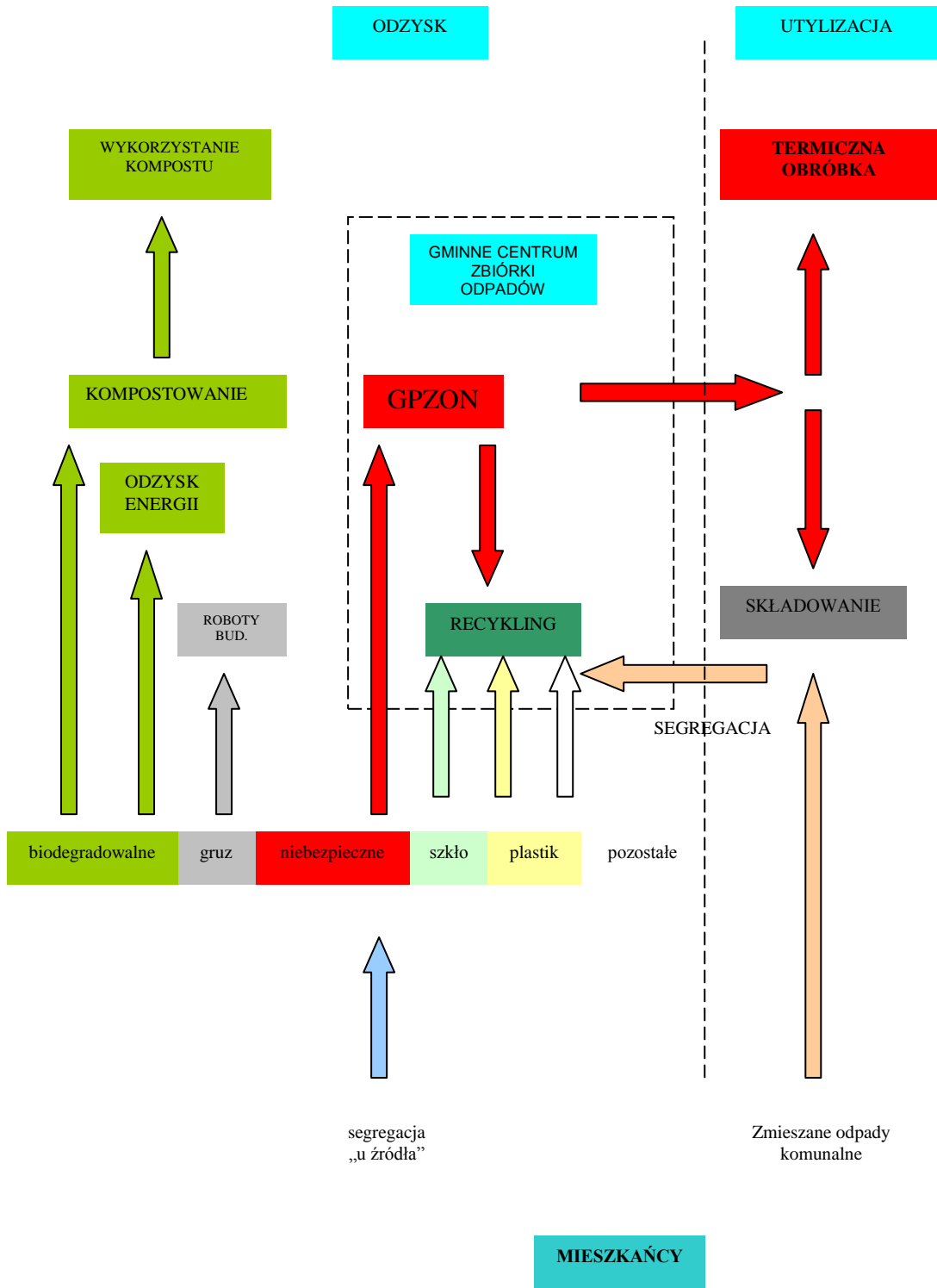
- gospodarkę prowadzoną przez gminę (sektor komunalny)
- gospodarkę prowadzoną przez zakłady pracy i osoby prawne (sektor gospodarczy)

W Chybiu funkcjonuje około 600 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

W ramach analizy przepływu odpadów możemy wyróżnić strumienie:

- wytwarzane,
- poddawane procesom odzysku,
- unieszkodliwiane.

Na terenie Chybia nie ma składowiska odpadów.



System gospodarki odpadami.

## **9.2 Plan Gospodarki Odpadami Gminy Chybie-streszczenie.**

Odpady występujące w Chybiu można podzielić na:

- a) odpady wytworzone w sektorze komunalnym:
  - odpady komunalne
  - odpady opakowaniowe
  - komunalne osady ściekowe
- b) odpady powstające w sektorze gospodarczym – odpady inne niż niebezpieczne:
  - z sektora rolno-spożywczego
  - odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali
  - paleniskowe
- c) odpady z sektora gospodarczego – odpady niebezpieczne
- d) odpady szczególne
  - medyczne i weterynaryjne
  - odpady zawierające azbest
  - odpady zawierające PCB
  - oleje odpadowe
  - baterie i akumulatory
  - urządzenia elektryczne i elektroniczne
  - sprzęt gospodarstwa domowego
  - zużyte samochody
  - zużyte opony

### **Odpady wytworzone w sektorze komunalnym.**

#### **Odpady komunalne.**

Odpadami komunalnymi są odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój skład lub charakter są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Rocznie z terenu Chybia wywożone jest ok. 1.906 Mg zmieszanych odpadów komunalnych.

W przeważającej części jest to drobna frakcja popiołowa.. Znaczący udział mają też: odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady mineralne, tworzywa sztuczne nieopakowaniowe, odpady budowlane a także odpady wielkogabarytowe.

Na terenie gminy Chybie działalnością związaną z odbiorem odpadów komunalnych – stałych (w tym segregowanych) i płynnych prowadzą:

- Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „EKOM” Zdzisław Janota, Zabłocie ul. Tulipanów 3, 43-246 Strumień (bez płynnych)
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Wywóz Odpadów Komunalnych Stałych i Płynnych Emil Janota, Zabłocie, ul. Bielska 60, 43-246 Strumień.

W Chybiu prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów W 2003 roku zebrano:

- Szkło 78,79 Mg
- Tworzywa sztuczne 13,49 Mg
- Papier 2,03 Mg
- Żłom metalowy 0,69 Mg

### **Odpady opakowaniowe.**

Odpady opakowaniowe to wszystkie opakowania, w tym opakowania wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań.

W 2003 roku wytworzono na terenie gminy 278 Mg odpadów opakowaniowych.

### **Komunalne osady ściekowe.**

Komunalne osady ściekowe są produktem ubocznym procesu oczyszczania ścieków.

Ilość wytwarzanych w gminie osadów zależy od stopnia rozkładu substancji organicznych, przyjętej technologii oczyszczania, możliwości technicznych – sposobu i stopnia oczyszczania ścieków.

Na terenie gminy działają trzy oczyszczalnie ścieków, z czego dwie oczyszczają również ścieki komunalne z terenu gminy Chybie.

Są to:

- oczyszczalnia ścieków na terenie Cukrowni i Rafinerii „CHYBIE”.  
Oczyszczalnia ta oprócz oczyszczania ścieków z cukrowni oczyszcza ścieki dopływające ze 166 mieszkań (budynki zakładowe i hotel).
- oczyszczalnia Zakładu Doświadczalnego Gospodarki Stawowej PAN w Gołyszcu.

Oczyszczalnia PAN w Gołyszcu wytworzyła w 2003 roku następujące ilości komunalnych osadów ściekowych:

- skratki 0,10 Mg
- odpady z piaskownika 1000 l
- ustabilizowane komunalne osady ściekowe 2,00 Mg.

### **Odpady z sektora gospodarczego – inne niż niebezpieczne.**

#### **Odpady z przemysłu rolno-spożywczego.**

Najbardziej znaczącymi wytwórcami odpadów z branży przetwórstwa spożywczego w gminie Chybie są:

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego – Edward ŁUKOSZ, wytwarzający odpady poubojowe drobiu,
- Cukrownia i Rafineria „Chybie” S.A. – wytwarzająca odpady w postaci wysłodków, osadów z czyszczenia i mycia buraków, wapna defekacyjnego oraz melasu.

Na terenie gminy odpady poubojowe wytwarzane są w Zakładzie Przetwórstwa Mięsnego Łukosz, gdzie w 2003 roku wytworzono 804,33 [Mg] odpadów w postaci odpadowej tkanki zwierzęcej (kod 02 02 02).

W Cukrowni i Rafinerii „Chybie” S.A. w 2003 roku wytworzono 74.582 [Mg] odpadów rolno-spożywczych (odpadów o kodach 020401, 020402, 020480, 020499).

#### **Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali.**

Na terenie gminy w 2003 roku wytworzono wg danych ankietowych 14,00 [Mg] odpadów z mechanicznej i fizycznej obróbki metali, z czego wióry metali nieżelaznych – kod 12 01 03 – stanowiły 9,00 [Mg], a wióry z toczenia i piłowania żelaza i jego stopów – kod 12 01 01 – stanowiły 5,00 [Mg]. Wszystkie odpady, jako surowiec wtórny, zostały odsprzedane zewnętrznym odbiorcom.

#### **Odpady paleniskowe.**

Odpady ze spalania węgla w postaci żużli i popiołów lotnych powstają w Cukrowni i Rafinerii „Chybie” S.A., posiadającej opalaną węglem kamiennym kotłownię.

Według danych ze zbiorczego zestawienia o rodzajach i ilości odpadów, w 2003 roku wytworzono 4.200 Mg żużli i popiołów.

#### **Odpady z sektora gospodarczego – odpady niebezpieczne**

Z uzyskanych odpowiedzi ankietowych oraz z informacji o odpadach uzyskanych z Cukrowni i Rafinerii „Chybie” S.A. wynika, iż na terenie gminy Chybie wytworzono w 2003 roku 3,05 Mg odpadów niebezpiecznych.

### **Odpady szczególne.**

#### **Odpady medyczne i weterynaryjne.**

W Gminie Chybie wytworzono w 2003 roku ok. 44 kg odpadów medycznych. W Chybiu działają 2 apteki oraz Ośrodek Zdrowia i Obwód Lecznictwa Kolejowego.

Na obszarze Gminy Chybie nie ma lecznic weterynaryjnych. Usługi weterynaryjne świadczone są w gminie przez praktykujących weterynarzy z sąsiedniej gminy – Strumień (Karol Faruga – Strumień, ul. 1-go Maja 84, Adam Tront – Strumień, ul. Pocztowa 3).

Na podstawie ankiet ustalono, że w placówkach medycznych na terenie gminy Chybie w 2003 roku wytworzono ok. 0,18 Mg niebezpiecznych odpadów medycznych.

#### **Azbest.**

Azbest jest materiałem o strukturze włóknistej, charakteryzującym się niepalnością, dużą wytrzymałością mechaniczną i termiczną oraz elastycznością. Cechy te sprawiły, że w latach 70-tych azbest znalazł szerokie zastosowanie w różnorodnych technologiach przemysłowych oraz w budownictwie – do wykonania pokryć dachowych i dociepleń budynków.

Azbest jest materiałem szczególnie niebezpiecznym, w przypadku naruszenia jego struktury, uwalniające się wtedy włókna azbestowe przedostają się do powietrza. Oddychanie powietrzem zawierającym mikrowłókna azbestu powoduje nieodwracalne uszkodzenie systemu oddechowego.

Na obszarze gminy Chybie nie przeprowadzono inwentaryzacji azbestu, podczas prac nad Planem pozyskano informacje o ilości azbestu znajdującego się na budynkach wielorodzinnych administrowanych przez PAN - 4,02 Mg (350 m<sup>2</sup> w postaci dociepleń na zachodnich ścianach 5 budynków mieszkalnych). Ilość azbestu w zabudowie jednorodzinnej oraz w zasobach budynków zakładowych Cukrowni i Rafinerii „Chybie” S.A. nie jest znana.

Biorąc pod uwagę wskaźniki przyjęte w KPGO, można oszacować, że w gminie szacunkowa wielkość wyrobów zawierających azbest zamontowanych na budynkach wynosi 22,27 tys. m<sup>2</sup>, tj. około 280 Mg.

#### **PCB (polichlorowane bifenylo).**

PCB zaliczono do związków szczególnie niebezpiecznych dla ludzi i zwierząt oraz dla środowiska. Według informacji uzyskanych z Cukrowni i Rafinerii „Chybie” S.A. w jej zasobach na terenie Chybia PCB nie występuje.

### **Oleje odpadowe.**

Według danych ankietowych w 2003 roku na terenie gminy Chybie przedsiębiorcy wytworzyli: 1,80 Mg przetworzonych olejów.

Według badań WIOŚ odpady olejowe w 80% są odzyskiwane w 17% unieszkodliwiane zaś w 3% magazynowane.

Oleje odpadowe z terenu gminy Chybie odbierane i przekazywane są do odzysku przez działającą na terenie całego województwa firmę RAN-STAROL zp. z o.o. z Katowic.

### **Baterie i akumulatory.**

Akumulatory i baterie galwaniczne występują w bardzo szerokim spektrum urządzeń jako różnorodne źródła zasilania. Baterie i akumulatory jako zawierające ołów, kadm i rtęć po wyeksploatowaniu stają się odpadami o charakterze niebezpiecznym. W przypadku przedostania się odpadów baterii i akumulatorów do strumienia odpadów komunalnych ich zagrożenie dla środowiska wzrasta, ze względu na wysokie prawdopodobieństwo zmieszania się niebezpiecznych związków z wodą opadową.

Na podstawie danych ankietowych na terenie Chybia szacuje się, że w 2003 roku wytworzono 9,67 Mg odpadowych akumulatorów ołowiowych.

Jeśli zaś chodzi o akumulatory niklowo-kadmowe to w 2003 roku wytworzono ich 0,16 Mg.

### **Urządzenia elektryczne i elektroniczne.**

Urządzenia elektryczne i elektroniczne stanowią zwykle kombinację wielu różnych zespołów i podzespołów elektrycznych i elektronicznych, w tym: części mechanicznych, obwodów drukowanych, kabli, przewodów itp.

Wyeksploatowane urządzenia elektryczne i elektroniczne mogą być cennym źródłem metali nieżelaznych i tworzyw sztucznych ale również mogą zawierać substancje kancerogenne, takie jak: chrom, kadm i PCB.

Na podstawie analiz przeprowadzonych w Głównym Instytucie Górnictwa w Katowicach przyjmuje się, że w Województwie Śląskim wytwarza się ok. 9,7 tys. Mg odpadów elektrycznych i elektronicznych. Na podstawie liczby mieszkańców Gminy Chybie oszacowano ilość wyeksploatowanych urządzeń elektrycznych i elektronicznych na 17 Mg.

### **Zużyty sprzęt gospodarstwa domowego.**

Określenie ilości zużytego sprzętu AGD nie jest możliwe do ustalenia, jak dotąd nie prowadzi się żadnych badań statystycznych dotyczących tych odpadów.

Według danych GIG szacuje się, że w Województwie Śląskim w skali roku powstaje ok. 8,2 tys. Mg odpadowego sprzętu AGD. Dla Gminy Chybie przyjęto szacunkowo 10 Mg.

### **Wraki samochodów.**

Stan techniczny pojazdów poruszających się po drogach jest bardzo różny, od samochodów nowych, po stare będące u kresu swych możliwości eksploatacyjnych.

Złomowane pojazdy są potencjalnym źródłem surowców, niestety są również źródłem substancji niebezpiecznych, które po przedostaniu się do gleby lub wód gruntowych mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i środowiska.

Zużyte samochody dostarczają różnego rodzaju odpadów m.in. metali żelaznych i nieżelaznych, opon, szkła, tworzyw sztucznych, olei, akumulatorów i in.

Na terenie Gminy Chybie nie ma obecnie firmy zajmującej się kasacją samochodów. Teren gminy obsługiwany jest przez firmy kasacyjne z gmin sąsiednich szczególnie firmę MAWOJ ze Skoczowa.

### **Zużyte opony.**

Odpady gumowe, a szczególnie zużyte opony stanowią poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego, ze względu na ich trwałość.

W 2003 roku na terenie gminy Chybie przeprowadzono jednorazową zbiórkę opon samochodowych. Podczas zbiórki zebrano 3,60 Mg opon, z czego:

- opon z samochodów osobowych zebrano 500 szt.
- opon z samochodów ciężarowych zebrano 15 szt.

### **9.3. Wyznaczenie głównych kierunków rozwoju gospodarki odpadami.**

W Chybiu działa szereg podmiotów gospodarczych, w związku z czym stanowią one realne źródło wytwarzania odpadów. Strumień odpadów eksportowany jest poza granice administracyjne gminy.

Gmina w ramach gospodarki odpadami wytwarzanymi w sektorze komunalnym wdrożyła i rozbudowuje system selektywnej zbiórki odpadów. Prowadzone są działania zmierzające do minimalizacji wytwarzania odpadów oraz maksymalizacji odzysku. Realizacji tych działań sprzyjają zapisy poczynione w „Planie Gospodarki Odpadami Gminy Chybie”.

Na podstawie analizy i oceny wpływu projektowanych rozwiązań na środowisko można oczekiwać poprawy stanu środowiska w szczególności w zakresie:

- ograniczenia degradacji gleb i ich toksycznego skażenia poprzez właściwe gromadzenie odpadów,
- ograniczenia stopnia eutrofizacji i skażenia wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zorganizowaną zbiórkę całego strumienia odpadów,
- ochrony powietrza atmosferycznego
- poprawy stanu sanitarnego gminy
- czystości i porządku,

W zależności od przyjętych rozwiązań organizacyjnych i technicznych w zakresie odbierania odpadów komunalnych należy prognozować także poprawę warunków bytowych mieszkańców (poprawa warunków estetycznych i sanitarnych).

Wzrost ilości zebranych surowców wtórnych będzie pozytywnie wpływał na ograniczenie zużycia nowych surowców (np. drewno – lasy).

Oczekuje się wsparcia finansowego ze strony funduszy strukturalnych oraz funduszy celowych przy realizacji zadań związanych z rozbudową systemu gospodarki odpadami w gminie.

Szczegółowe sposoby postępowania z odpadami określa „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Chybie”.

### 9.3.1. Priorytety ekologiczne.

W ramach określenia konkretnych zadań wyznaczono do realizacji następujące priorytety ekologiczne:

**Minimalizacja wytwarzania odpadów**  
**Selektywna zbiórka odpadów**  
**Utrzymanie czystości i porządku**  
**Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju**

### 9.3.2. Cele długoterminowe.

- A **Utworzenie Gminnego centrum zbiórki odpadów wraz z Gminnym Punktem Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych - W (zadanie własne gminy)**
- B **Rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych - W (zadanie własne gminy)**
- C **Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów – Ws (Nadleśnictwa)**
- D **Organizacja systemu zbiórki zwłok zwierzęcych – Ws (AriMR)**
- E **Prowadzenie akcji odbierania odpadów - W (zadanie własne gminy)**
- F **Edukacja ekologiczna i promocja zasad gospodarowania odpadami - Ws (Kuratorium Oświaty)**
- G **Realizacja powiatowego programu usuwania azbestu - Ws (właściciele obiektów)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 9.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

#### Gospodarka odpadami

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| E   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| F   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| G   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 9.3.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego B. „Rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych”:

**B1** Rozbudowa systemu segregacji odpadów „u źródła” o kolejne frakcje, w ramach workowego systemu selektywnej zbiórki na terenie zabudowy jednorodzinnej - **W (zadanie własne gminy)**

W ramach celu długoterminowego C. „Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów”:

**C1** Monitorowanie miejsc zagrożonych powstawaniem dzikich wysypisk odpadów - **W (zadanie własne gminy)**

**C2** Likwidacja dzikich wysypisk i egzekwowanie sankcji wobec sprawców tych zanieczyszczeń – **Ws (Nadleśnictwa)**

W ramach celu długoterminowego E. „Prowadzenie akcji odbierania odpadów”:

**E1** Organizowanie akcji zbiórki odpadów wielkogabarytowych „wystawka” - **W (zadanie własne gminy)**

**E2** Kontynuowanie akcji „sprzątanie świata”- **Ws (szkoły, organizacje ekologiczne)**

**E3** Organizowanie akcji „jesienna zbiórka liści” - **Ws (szkoły, organizacje ekologiczne)**

W ramach celu długoterminowego F. „Edukacja ekologiczna i promocja zasad gospodarowania odpadami”:

**F1** Wspieranie zajęć edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych - **Ws (Kuratorium Oświaty)**

**F2** Wspomaganie organizacyjne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej dla młodzieży - **Ws (Kuratorium Oświaty)**

### F3 Pozyskiwanie środków finansowych na działania edukacyjno – promocyjne z zakresu stosowania właściwych zasad gospodarowania - W (zadanie własne gminy)

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

#### 9.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

##### Gospodarka odpadami

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| C1  |      |      |      |      |
| C2  |      |      |      |      |
| E1  |      |      |      |      |
| E2  |      |      |      |      |
| E3  |      |      |      |      |
| F1  |      |      |      |      |
| F2  |      |      |      |      |
| F3  |      |      |      |      |

## 10. OCHRONA PRZED HAŁASEM.

Emisję hałasu precyzuje art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627) mówiący, że jest to wprowadzanie bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi energii - **hałasu** - dźwięków o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz.

Poziom hałasu - rozumie się przez to równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB). Hałas może występować w sposób ciągły lub okresowy.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81) określono:

- wartości progowe poziomów hałasu na terenach przeznaczonych na cele, o których mowa w art. 113 ust. 2 wartości progowe

poziomów hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu,

- wartości progowe poziomów hałasu dla pory dnia oraz pory nocy,
- okresy, do których odnoszą się wartości progowe poziomów hałasu jako czas odniesienia.

| Lp. | Przeznaczenie terenu   | Wartość progowa poziomu hałasu wyrażona równoważnym poziomem dźwięku A w dB   |   |   |  |
|-----|--|---|---|---|--|
|     |  | drogi lub linie kolejowe*)  |   | pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu   |  |
|     |  | pora dnia<br>(przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom)  | pora nocy<br>(przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom) | pora dnia<br>(przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia, kolejno po sobie następującym) | pora nocy<br>(przedział czasu odniesienia równy jednej, najmniej korzystnej godzinie nocy) |
| 1   | Obszary A ochrony uzdrowskiej  | 60  | 50  | 50  | 45   |
| 2   | Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem   | 60  | 50  | -   | -  |
| 3   | 1) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży<br>2) Tereny zabudowy szpitalnej i domów opieki społecznej                            | 65  | 60  | 60  | 50   |
| 4   | Tereny zabudowy mieszkaniowej  | 75  | 67  | 67  | 57   |
| Lp. | Przeznaczenie terenu   | Wartość progowa poziomu hałasu dla startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, wyrażona równoważnym poziomem dźwięku A w dB            |   |   |  |
|     |  | długotrwały, średni poziom dźwięku A, dla długotrwałego przedziału czasu trwającego 6 miesięcy, najmniej korzystnych pod względem akustycznym |   |   |  |
|     |  | pora dnia<br>(przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom)  |   | pora nocy<br>(przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom)   |  |
| 1.  | 1) Obszary A ochrony uzdrowskiej<br>2) Tereny zabudowy szpitalnej, domów opieki społecznej oraz zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży | 65  |   | 55  |  |
| 2.  | 1) Tereny zabudowy mieszkaniowej<br>2) Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem  | 70  |   | 60  |  |

Wartości progowe poziomów hałasu w środowisku.

Przy wydaniu decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu ocenia się na podstawie faktycznego zagospodarowania i wykorzystywania nieruchomości sąsiednich, czy teren, na którym planuje się przedsięwzięcie, należy do rodzajów terenu, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1; przepisy art. 114 ust. 2.

Dopuszczalną emisję hałasu dla obiektów, określonych w §2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 2002r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać

na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 179, poz. 1490) usytuowanych na terenie gminy ustala Wojewoda Śląski w drodze indywidualnej decyzji, w oparciu o charakter, przeznaczenie i sposób zagospodarowania oraz użytkowania terenu jak i obowiązujące standardy dla obszarów otaczających obiekt.

Dla pozostałych obiektów, dopuszczalną emisję hałasu ustala Starosta Cieszyński w drodze indywidualnej decyzji. Daje to możliwość przeprowadzenia badań kontrolnych Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Katowicach.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagane, gdy hałas powstaje w związku działalnością osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą.

### **10.1. Ocena stanu aktualnego.**

Stan akustyczny Gminy Chybie możemy ocenić na podstawie badań prowadzonych w środowisku jak również na podstawie sygnałów kierowanych przez mieszkańców o uciążliwościach powodowanych hałasem. Źródła hałasu w Chybiu możemy podzielić na :

1. komunikacyjne
2. przemysłowe
3. pozostałe (kolej, prace remontowe)

#### **10.1.1. Hałas komunikacyjny.**

Jest to liniowe źródło hałasu o zmiennych poziomach. Obecnie w związku z gwałtownym rozwojem motoryzacji następuje:

- wzrost natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja ciągów drogowych,
- intensywny ruch drogowy aż do 22<sup>00</sup> włącznie,

Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego  $L_{Aeq}$  i wynosi odpowiednio:

|                         |                                       |
|-------------------------|---------------------------------------|
| mała uciążliwość        | $L_{Aeq} < 52\text{dB}$               |
| średnia uciążliwość     | $52\text{dB} < L_{Aeq} < 62\text{dB}$ |
| duża uciążliwość        | $63\text{dB} < L_{Aeq} < 70\text{dB}$ |
| bardzo duża uciążliwość | $L_{Aeq} > 70\text{dB}$               |

### **10.1.2. Hałas przemysłowy.**

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową.

Brak badań nie pozwala określić zarówno źródeł jak i stopnia oddziaływania hałasu na otoczenie.

Analizując Gminę Chybie pod kątem akustycznym należy zwrócić uwagę na strukturę branżową działalności gospodarczej i przeanalizowanie jej pod kątem tworzonego klimatu akustycznego. Potencjalnym źródłem hałasu mogą być:

- zakłady naprawcze (warsztaty samochodowe i usługowe),
- zakłady ślusarskie
- stolarnie

Podwyższony poziom hałasu mogą również powodować:

- prace remontowe (prace rozbiórkowe, prace drogowe, wiercenie, itp.),
- mechaniczne cięcie drewna (piły elektryczne stacjonarne)
- prace polowe (uprawa, zbiór, itp),
- oczyszczanie gminy (opróżnianie pojemników na odpady)
- utrzymanie zieleni (koszenie traw, prace związane z wycinką drzew),
- imprezy (dyskoteki, festyny, sztuczne ognie),
- sygnały alarmowe (syreny, dzwony);

Wymienione zjawiska możemy zaliczyć do zwykłego korzystania ze środowiska, dlatego nie wymagają one opisanych wyżej decyzji administracyjnych.

Wykonujący prace powodujące hałas, np. koszenie traw czy cięcie asfaltu mają świadomość ograniczenia czasu wykonywania prac do niezbędnego minimum.

Zdarzają się jednak przypadki nieuzasadnionego powodowania podwyższonego poziomu hałasu np. tuningowanie układów wydechowych.

## **10.2. Kierunki i działania z zakresu ochrony przed hałasem.**

### **10.2.1. Priorytety ekologiczne**

**Poprawa warunków bytowych przez ograniczenie uciążliwości powodowanej hałasem,  
Ochrona „obszarów ciszy”, jako zanikającego dobra środowiska naturalnego,**

### 10.2.2. Cele długoterminowe.

- A Izolacja akustyczna zakładów pracy i obiektów uciążliwych – **Ws (podmioty gospodarcze)**
- B. Właściwe kształtowanie polityki przestrzennej - **W (zadanie własne gminy)**
  - C. Tworzenie naturalnych barier akustycznych - **Ws (podmioty gospodarcze)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 10.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

#### Ochrona przed hałasem.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 10.2.4. Cele krótkoterminowe.

- A1 Współpraca z podmiotami gospodarczymi w osiąganiu dopuszczalnych poziomów hałasu - **Ws (powiat, podmioty gospodarcze)**
- A2 Wyznaczenie obszarów narażonych na hałas komunikacyjny - **Ws (WIOŚ)**
- B1 Opiniowanie projektów inwestycyjnych pod kątem zagrożenia środowiska emisją hałasu - **Ws (powiat)**
- C1 Nasadzenia roślin dźwiękochłonnych i izolujących od źródeł hałasu - **Ws (podmioty gospodarcze)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 10.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

#### Ochrona przed hałasem.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| A2  |      |      |      |      |
| B1  |      |      |      |      |
| C1  |      |      |      |      |

## 11. PROMIENIOWANIE NIJONIZUJACE.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Promieniowanie to powstaje w wyniku działania zespołów sieci i urządzeń elektrycznych w pracy, w domu, urządzeń elektromedycznych do badań diagnostycznych i zabiegów fizykochemicznych, stacji nadawczych, urządzeń energetycznych, telekomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Negatywny wpływ energii elektromagnetycznej przejawia się tak zwanym efektem termicznym, co może powodować zmiany biologiczne (np. zmianę właściwości koloidalnych w tkankach), a nawet doprowadzić do śmierci termicznej.

Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Ludzie pracujący w obrębie działania takiego pola są szczególnie podatni, co potwierdzają badania lekarskie, na "chorobę radiofalową" zwaną także "chorobą mikrofalową". Zespół ten charakteryzuje się następującymi objawami:

- pieczenia pod powiekami i łzawienie,
- bóle głowy,
- drażliwość nerwowa,
- wypadanie włosów,
- suchość skóry,
- oczopląs,
- impotencja płciowa,
- zaburzenia błędnika,
- osłabienie popędu płciowego,

- arytmia serca,

Obecność pól elektromagnetycznych ma wpływ nie tylko na człowieka lecz także na pozostałą część ożywionej natury. U roślin obserwuje się opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt natomiast zaburzenia neurologiczne, nieprawidłowości w funkcjonowaniu układu krążenia, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

| Rodzaj promieniowania                     | Właściwości   | Znaczenie w środowisku   |
|---|---|--|
| Cząstki alfa                              | Promieniowanie korpuskularne. Tego typu promieniowanie jest charakterystyczne dla dodatnio naładowanych atomów helu, jest także emitowane przez niektóre radioizotopy, np. Uran, Rad. Promieniowanie to charakteryzuje się najmniejszą przenikliwością spośród promieniowania alfa, beta i gamma. | Jest niebezpieczne, gdy źródło promieniowania dostanie się do organizmu.   |
| Cząstki beta                              | Promieniowanie korpuskularne. Charakterystyczne dla cząstek naładowanych dodatnio lub ujemnie, jest emitowane przez jądra niektórych radioizotopów  | Jest niebezpieczne, gdy źródło promieniowania dostanie się do organizmu. Może powodować oparzenia skóry.   |
| Promieniowanie gamma                      | Promieniowanie elektromagnetyczne o dużej energii i małej długości fali, jest najbardziej przenikliwe spośród alfa, beta i gamma, emitowane podczas rozszczepiania jądra izotopów.  | Jest bardzo groźnym czynnikiem rażenia w przypadku skażeń. Powoduje zmiany w strukturze DNA i chromosomów, może wywoływać białaczkę, nowotwory skóry i kości                       |
| Promieniowanie rentgenowskie – X          | Promieniowanie elektromagnetyczne o długości fali od 0,001A do 100A, różni się promieniowanie rentgenowskie miękkie (mniej przenikliwe) i twarde (bardziej przenikliwe).  | Jest niebezpieczne może wywoływać białaczkę.   |
| Promieniowanie ultrafioletowe – UV        | Krótkofalowe promieniowanie elektromagnetyczne o długości fali 0,4nm - 10nm, stanowi 9% promieniowania słonecznego, niewidzialne dla oka ludzkiego, jest silnie pochłaniane przez warstwę ozonową.  | Dawki w normie działają pozytywnie, zabijając mikroorganizmy chorobotwórcze, inicjuje syntezę witaminy D u ssaków, ptaków. Nadmierne dawki są szkodliwe dla zdrowia. (skóra, oczy) |
| Promieniowanie widzialne                  | Część promieniowania słonecznego widzialne dla ludzkiego oka.   | Zródło energii decyduje o życiu na Ziemi, przebiegu procesu fotosyntezy, stymuluje procesy rozrodu i rozwoju. Warunkuje aktywność dobową i sezonową organizmów.                    |
| Promieniowanie podczerwone                | Fale elektromagnetyczne - składnik promieniowania słonecznego, niewidzialne dla oka ludzkiego,  | Ma duże skutki ekologiczne, głównie ze względu na wywoływanie efektu cieplarnianego. Wzmacnia procesy produkcji biologicznej.  |
| Promieniowanie o wysokiej częstotliwości. | Fale elektromagnetyczne o dl. fali 100 m do 1 mm. Promieniowanie tego typu jest niewyczuwalne przez zmysły człowieka. Emitowane jest przez urządzenia radio-telewizyjne, telekomunikacyjne, elektryczne i elektroniczne.  | Działanie negatywne w postaci efektu termicznego komórek.  |

#### Charakterystyka wybranych rodzajów promieniowania.

Promieniowaniem niejonizującym nazywamy takie promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne (w tym także na ciało człowieka), nie powoduje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie niejonizujące jest ściśle związane ze zmianami pola elektrycznego i pola magnetycznego (pole elektromagnetyczne). Powyższe pola charakteryzowane są poprzez natężenie pola elektrycznego lub gęstość strumienia energii.

Ryzyko związane z narażeniem na oddziaływanie pola elektromagnetycznego, występuje głównie podczas eksploatacji źródeł (urządzeń) wytwarzających energię elektromagnetyczną. Promieniowanie niejonizujące może występować wszędzie, w pomieszczeniach mieszkalnych, w biurach, a nawet w miejscach wypoczynku. Według ustawy o Ochronie Środowiska elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące stanowi uciążliwość dla środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627).

- Źródłami lub urządzeniami, które wytwarzają elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, według Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 roku, są urządzenia:

- wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne stałe,
- wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne (stacje i linie wysokiego napięcia),
- wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1kHz do 300000 MHz, są to: urządzenia radiokomunikacyjne (radiowe i telewizyjne anteny nadawcze, łączność radiowa, CB radio, radiotelefony, anteny stacji bazowych telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne (radary).

Powyższe rozporządzenie oprócz szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska, zawiera również:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, jakie może występować w otoczeniu,
- wymagania dotyczące wykonywania pomiarów kontrolnych promieniowania niejonizującego wykonywanych dla celów ochrony środowiska.

Na terenach zabudowy mieszkaniowej, a także na obszarach, na których znajdują się szpitale, przedszkola, żłobki, internaty oraz szkoły, wartość graniczna natężenia składowej elektrycznej elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50 Hz, ustalona tym rozporządzeniem wynosi 1kV/m, natomiast składowa magnetyczna nie powinna przekroczyć poziomu 80 A/m.

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, oprócz prawa ochrony środowiska, są również regulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, prawa zagospodarowania przestrzennego i przepisami sanitarnymi.

Ogólne zasady ochrony środowiska i ludzi przed promieniowaniem niejonizującym mówią, że źródła emisji promieniowania mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia całkowitej ochrony przed ich niekorzystnym oddziaływaniem przede wszystkim na ludzi i środowisko.

### **11.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.**

Przesył energii elektrycznej do odbiorców jest realizowany siecią o średnim napięciu liniami kablowymi lub napowietrznymi, które emitują promieniowanie o niższym natężeniu w stosunku do pól emitowanych przez sieci wysokiego napięcia.

Innym źródłem promieniowania są anteny nadawcze stacji bazowych telefonii komórkowej. Anteny tych stacji nie stanowią dużego zagrożenia a emisja promieniowania mieści się w dopuszczalnych normach. W dziedzinie

telefonii komórkowej większym zagrożeniem mogą okazać się aparaty telefoniczne noszone blisko ciała, lub przykładane do ucha w czasie rozmowy. Aparaty te nie tylko są odbiornikami ale i nadajnikami które również emitują pole elektromagnetyczne – o stosunkowo dużym natężeniu.

### **11.2. Określenie stanu docelowego.**

Osiągnięcie stanu docelowego ochrony przed niekorzystnym działaniem pola elektromagnetycznego polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska naturalnego poprzez:

- utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym,
- zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnego, wówczas gdy nie jest ono dotrzymane.

W przypadku Gminy Chybie ochrona przed promieniowaniem niejonizującym będzie polegała głównie na przestrzeganiu przepisów obowiązujących w tym zakresie dotyczących dopuszczalnych poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

Szczególne uwagę należy tutaj zwrócić, że na terenach zabudowy mieszkaniowej, na obszarach, na których znajdują się szpitale, przedszkola, żłobki, internaty oraz szkoły, wartość graniczna natężenia pola elektrycznego ustalona tym rozporządzeniem, nie powinna przekroczyć wartości 1kV/m. Natomiast natężenie pola magnetycznego na tym terenie, nie powinno przekraczać wartości 80 A/m. Powyższe warunki muszą zostać uwzględnione podczas aktualizowania planów zagospodarowania przestrzennego Gminy. Utrzymanie promieniowania niejonizującego poniżej lub na poziomie dopuszczalnym, w wyżej wymienionych przypadkach, jest niezmiernie ważna i należy ich przestrzegać dla dobra zdrowia ludzi i ochrony środowiska Gminy.

Aby możliwe było przestrzeganie powyższych przepisów, program przewiduje wprowadzenie systemu monitoringu środowiska, pod względem oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Okresowe badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych, będą prowadzone na zlecenie Wojewody. Wojewoda będzie również odpowiedzialny za prowadzenie rejestru, który zawiera informacje o terenach z przekroczonymi dopuszczalnymi poziomami pól elektromagnetycznych w środowisku. Niniejszy rejestr Wojewoda powinien aktualizować co roku (Prawo Ochrony Środowiska, Dz. U. Nr 62 z dnia 27 kwietnia 2001).

Przewiduje się kontrolowanie poziomu promieniowania szczególnie na obszarach zabudowy mieszkalnej lub innej zabudowy (przedszkola, szkoły, internaty, itp.). Pozwoli to na uniknięcie w przyszłości, lokalizacji domów mieszkalnych na terenie, gdzie promieniowanie niejonizujące

przekracza poziom dopuszczalny  $-1\text{kV/m}^2$  i może zagrażać zdrowiu i dobremu samopoczuciu ludzi.

### **11.3. Identyfikacja potrzeb związanych z ochroną przed promieniowaniem.**

W zakresie ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych należy:

- przestrzegać przepisy dotyczące dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach, na których znajdują się żłobki, przedszkola, szkoły, itp. (wartość składowej elektrycznej elektromagnetycznego promieniowania nie może przekroczyć  $1\text{kV/m}$ , natomiast poziom składowej magnetycznej –  $80\text{ A/m}$ ),
- kontrolować poziom promieniowania szczególnie na obszarach zabudowy mieszkalnej i innej zabudowy.

Powyższe działania powinny być prowadzone zgodnie z założeniami polityki ekologicznej państwa w zakresie ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Obowiązki te spoczywają na władających urządzeniami powodującymi emisje pól elektromagnetycznych

#### **11.3.1 Priorytety.**

**Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska.**

#### **11.3.2 Cele długoterminowe.**

- A** Rozeznanie skali zagrożenia promieniowaniem niejonizującym - **Ws (podmioty gospodarcze)**
- B** Ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska - **Ws (podmioty gospodarcze)**
- C** Przeprowadzenie badań zagrożenia promieniowaniem niejonizującym - **Ws (podmioty gospodarcze)**
- D** Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego – **W (zadanie własne gminy)**
- E** Uwzględnienie zagrożeń promieniowaniem niejonizującym w planach zagospodarowania przestrzennego - **W (zadanie własne gminy)**

Uwaga:

**K** - zadania koordynowane

**W** - zadanie własne gminy

**Ws** - zadania wspólne

### 11.3.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych.

#### Promieniowanie niejonizujące.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| E   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 11.3.4. Cele krótkoterminowe.

W ramach celu długoterminowego **A. Rozeznanie skali zagrożenia promieniowaniem niejonizującym:**

**A1 Współdziałanie z podmiotami odpowiedzialnymi za emisje pól elektromagnetycznych do środowiska - **Ws (podmioty gospodarcze, powiat)****

W ramach celu długoterminowego **B. Ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska:**

**B1 Wyegzekwowanie od właścicieli urządzeń dotrzymania norm lub usunięcia zagrożeń - **Ws (WIOŚ)****

W ramach celu długoterminowego **C. Przeprowadzenie badań zagrożenia promieniowaniem niejonizującym:**

**C1 Wskazanie miejsc narażonych na promieniowanie elektromagnetyczne - **Ws (podmioty gospodarcze)****

W ramach celu długoterminowego **D. Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego:**

**D1 Szczegółowa analiza realizacji obiektów pod kątem zagrożenia promieniowaniem na etapie opinii lokalizacyjnej - **Ws (powiat)****

Uwaga:

**K** - zadania koordynowane

**W** - zadanie własne gminy

**Ws** - zadania wspólne

### 11.3.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych.

#### Promieniowanie niejonizujące.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| B1  |      |      |      |      |
| C1  |      |      |      |      |
| D1  |      |      |      |      |

### 11.3.6. Wnioski.

Ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na ograniczeniu promieniowania niejonizującego do wartości niższych lub równych poziomom dopuszczalnym, które określone zostały polskimi przepisami prawnymi.

Niezwykle ważne jest, aby w miejscach zabudowy mieszkalnej oraz na terenach gdzie zlokalizowane są, przedszkola i szkoły, wartości składowej elektrycznej nie przekraczały 1kV/m, natomiast składowej magnetycznej – 80 A/m.

Zapewnianie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzi i środowiska można uzyskać poprzez:

1. Utrzymywanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach, na których znajdują się żłobki, przedszkola, szkoły, szpitale, internaty, itp. – poziom promieniowania na tym terenie nie może przekroczyć wartości 1kV/m.,
2. Systematyczne kontrolowanie poziomu promieniowania elektromagnetycznego szczególnie na w/w obszarach.

**W celu kontrolowania i ograniczenia niekorzystnego oddziaływania elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, należy:**

1. Utworzyć system monitoringu środowiska Gminy ze względu na szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych (właściciele urządzeń),
2. Przeprowadzać okresowe badania, w celu rozeznania aktualnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko,
3. Zwracać szczególną uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, przedszkoli, szkół, itp. - na terenie lokalizacji powyższych budynków, poziom elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego nie może być przekroczony,

4. Przyszłe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy, opracowywać ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń spowodowanych promieniowaniem niejonizującym,

## **12. EDUKACJA EKOLOGICZNA.**

Do jednych z najważniejszych zadań, jakie stoją przed organami władzy wszystkich szczebli, a także przed innymi instytucjami jest ukształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, aby mogło ono samorzutnie i z pełnym przekonaniem podejmować działania według zasad ekorozwoju. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowania hierarchii potrzeb i zrozumienia czym jest dla człowieka środowisko przyrodnicze. Dlatego konieczna jest wszechstronna edukacja ekologiczna prowadzona na wszystkich szczeblach edukacji począwszy od przedszkola. Kształtowanie postaw młodzieży odbywa się w szkołach; trudniejszym zadaniem jest natomiast propagowanie działań proekologicznych wśród dorosłych. Jednak do tej grupy społeczeństwa można dotrzeć poprzez ludzi młodych, którzy poprzez właściwą postawę wobec środowiska mogą dawać przykład swoim rodzicom.

W 1992 roku na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro przyjęto „Globalny Program Działań” – Agendę 21, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej. W Polsce dokumentem takim była od 1992 roku „Polityka Ekologiczna Państwa”. W 2001 roku przyjęta została przez Sejm „II Polityka Ekologiczna Państwa”. Rok później opracowany został „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010”. Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Warunkiem koniecznym i niezbędnym realizacji celów wynikających zarówno z tego jak i innych zapisów najwyższej Karty Praw i Obowiązków Obywatelskich jest dobrze zaplanowany, zorganizowany i realizowany proces powszechnej edukacji ekologicznej obejmującej wszystkich mieszkańców naszej Ojczyzny.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej, będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej, jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się edukacyjną osnową polskiej Agendy 21.

**Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju powinna realizować następujące cele:**

- Kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązаныmi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi.
- Umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska.

- Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

#### **Realizacja wyżej wymienionych celów wymaga:**

- Założenia że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem realizacji Polityki Ekologicznej Państwa.
- Wprowadzenia elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego, respektując i wykorzystując wartości kulturowe, etyczne i religijne.
- Zapewnienia dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego i edukacji ekologicznej.
- Uznania, że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

#### **Edukacja ekologiczna obejmować powinno trzy dziedziny:**

- system oświaty, udział uczniów w akcjach i kampaniach związanych z ochroną środowiska i rozwojem zrównoważonym.
- szkolenia, podnoszenie efektywności: procesu dydaktycznego w szkołach wszystkich typów i poziomów, decyzji na różnych szczeblach zarządzania środowiskiem, działania pozarządowych organizacji społecznych oraz mediów.
- ekologiczna świadomość społeczna a także stan wiedzy o instrumentach zarządzania, użytkowania i ochrony środowiska. Osiągnięcie oczekiwanego poziomu świadomości ekologicznej powinno prowadzić do ukształtowania się nawyków i zachowań sprzyjających realizacji założeń rozwoju Świadomość ta kształtowana jest przede wszystkim przez instytucje państwowe, organizacje społeczne oraz media poprzez edukację.

W szkołach na terenie Chybia kładzie się nacisk na przekazanie teoretycznych wiadomości oraz praktycznych umiejętności przyczyniających się do poprawy stanu i ochrony lokalnego środowiska. Organizowane są zajęcia poza szkołą w terenie. Uczniowie ze wszystkich szkół biorą udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym takich jak: „Dzień Matki Ziemi”, „Sprzątanie Świata”. Przedsięwzięcia są organizowane przy współdziałaniu Urzędu Gminy.

### **12.2. Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego.**

Wprowadzenie w życie celów „Programu ochrony środowiska” jest zadaniem Urzędu Gminy ale wymaga współpracy ze wszystkimi mieszkańcami Chybia. Społeczność lokalna musi osiągnąć odpowiedni poziom świadomości ekologicznej.

Priorytetem w zakresie edukacji ekologicznej jest wykształcenie świadomości ekologicznej społeczeństwa i przekonanie mieszkańców o konieczności

myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny wykraczający poza rok 2015 roku. Cel ten można osiągnąć przez poszerzenie metod edukowania o nowe formy.

Na samorządach spoczywa obowiązek prowadzenia edukacji ekologicznej. Ważnym zadaniem dla władz gminy jest utrzymywanie ścisłej współpracy ze szkołami w zakresie edukacji ekologicznej.

Urząd Gminy upowszechnia walory przyrodnicze i kulturowe. W tym zakresie można by opracować kompleksowy przewodnik z opisem ciekawszych miejsc i obiektów, z uwzględnieniem walorów przyrodniczych.

Samorząd powinien współdziałać przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej, wynikających z Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z organizacjami, instytucjami, zakładami pracy oraz przedstawicielami społeczności lokalnych. Jednym z głównych celów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej jest tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, ujmujących projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności.

Edukacja ekologiczna musi obejmować wszystkie sfery życia, przedmioty nauczania w szkołach. W edukacji dorosłych może wykorzystywać różnego rodzaju dyskusje, szkolenia. Dla dzieci można organizować gry, zabawy lub konkursy dotyczące ochrony środowiska. Do ogółu można dotrzeć poprzez lokalną prasę, Internet oraz wydawnictwa, plakaty, broszury i ulotki itp.

Ważnym źródłem informacji jest obecnie Internet. Strona internetowa powinna w jak najbardziej atrakcyjny sposób przedstawiać Gminę. Oprócz ogólnych informacji o gminie i Urzędzie Gminy powinny tam być umieszczone informacje dotyczące działań proekologicznych oraz stanu środowiska przyrodniczego.

Media powinny prezentować bieżące dane o stanie środowiska, aktualności oraz porady i wskazówki dotyczące takich zagadnień jak:

- korzyści wynikające z ochrony środowiska
- ograniczenie zużycia wody, energii elektrycznej,
- stosowanie ekologicznych źródeł energii,
- segregacja odpadów,
- ograniczenie hałasu,
- troska się o zieleni urządzoną

Szeroka edukacja na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami jest jednym z najważniejszych składników całego programu.

Przedsięwzięcia dotyczące edukacji ekologicznej i informacji o środowisku mają skłonić społeczeństwo do działań na rzecz właściwego kształtowania środowiska.

### 12.2.1. Priorytety ekologiczne.

**Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy  
poprzez edukację ekologiczną.**

### 12.2.2. Cele długoterminowe.

- A Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i poza nimi -  
Ws (Kuratorium Oświaty, powiat)**
- B Opracowanie Gminnego Programu Edukacji Ekologicznej - Ws**
- C Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy - Ws (ZKZC, ODR,  
powiat, organizacje ekologiczne)**
- D. Publikacje edukacyjne - Ws (organizacje ekologiczne)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 12.2.3. Harmonogram realizacji celów długoterminowych

Edukacja ekologiczna.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| A   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| B   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| C   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| D   |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### 12.2.4. Cele krótkoterminowe.

**W ramach celu długoterminowego A. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i poza nimi wyznacza się:**

- A1 Wspieranie edukacji ekologicznej, poprzez m.in. wprowadzenie nauczania racjonalnej gospodarki odpadami począwszy od I etapu edukacyjnego - **Ws (Kuratorium Oświaty, powiat)**
- A2 Współpraca ze szkołami w organizacji cyklicznych imprez ekologicznych - **Ws (organizacje ekologiczne)**
- A3 Organizacja konkursów i innych lokalnych imprez związanych z ekologią - **Ws (ZKZC)**

W ramach celu długoterminowego B. Edukacja ekologiczna mieszkańców miasta wyznacza się:

- B1 Organizacja imprez proekologicznych - **Ws (organizacje ekologiczne)**
- B2 Promocja i upowszechnianie działań proekologicznych poprzez artykuły w prasie lokalnej, rozwinięcie strony internetowej Gminy, wydawanie ulotek, broszur, plakatów - **Ws (organizacje ekologiczne)**
- C1 Organizacja szkoleń dla członków władz lokalnych na tematy związane z zarządzaniem środowiskiem - **Ws (ZKZC)**
- C2 Szkolenia dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej - **Ws (ODR)**

W ramach celu długoterminowego D Publikacje edukacyjne.

- D1 Wydanie publikacji z opisem ciekawych miejsc i obiektów na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem walorów przyrodniczych - **Ws (organizacje ekologiczne)**

Uwaga:

K - zadania koordynowane

W - zadanie własne gminy

Ws - zadania wspólne

### 12.2.5. Harmonogram realizacji celów krótkoterminowych

Edukacja ekologiczna.

| Cel | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----|------|------|------|------|
| A1  |      |      |      |      |
| A2  |      |      |      |      |
| A3  |      |      |      |      |
| B1  |      |      |      |      |

|           |  |  |  |  |
|-----------|--|--|--|--|
| <b>B2</b> |  |  |  |  |
| <b>C1</b> |  |  |  |  |
| <b>C2</b> |  |  |  |  |
| <b>D1</b> |  |  |  |  |

## 13. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA.

### 13.1. Zasady realizacji programu.

Usytuowanie Gminy Chybie w bezpośrednim sąsiedztwie Zbiornika Goczałkowice sprawia, że działania z zakresu ochrony środowiska naturalnego podejmowane przez lokalną społeczność mają szczególne znaczenie. Rozwiązania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrona zasobów przyrodniczych na terenie Chybia należą do grupy najważniejszych kierunków działań. Likwidacja niskiej emisji, ochrona dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego (w tym ochrona pomników przyrody) to zadania które również należy kontynuować.

Realizacja zaplanowanych projektów będzie możliwa jedynie w oparciu o pozyskane **środki finansowe** połączone z udziałem własnym Gminy Chybie.

Działania Gminy powinny być spójne z planami regionu (powiat, województwo). Z drugiej strony lokalny rozwój, przekłada się na obraz całego kraju, stąd wynika konieczność formułowania korzystnych dla samorządów rozwiązań na szczeblu krajowym.

Cele i kierunki rozwoju ochrony środowiska Gminy Chybie są zgodne z kierunkami ochrony środowiska Państwa, Województwa Śląskiego, Powiatu Cieszyńskiego i sąsiednich gmin.

Wymienione programy opierają się na zasadach, sformułowanych w celu osiągnięcia najkorzystniejszych efektów. Należą do nich:

**zasada zrównoważonego rozwoju** - stymulowanie wzrostu gospodarczego, w celu zachowania zasobów środowiska dla przyszłych pokoleń, poprzez działania na rzecz ochrony środowiska, zapobiegające negatywnym skutkom działalności gospodarczej

**zasady zrównoważonego rozwoju:**

- zasada prewencji i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
- zasada likwidacji aktualnych problemów i zasada „zanieczyszczający płaci”,
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi,
- zasada odpowiedzialności grup zadaniowych,
- zasada regionalizmu,
- zasada subsydiarności,
- zasada skuteczności ekologicznej efektywności ekonomicznej,
- zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska.

**Zasada zrównoważonego rozwoju** ma na celu:

- rewitalizację środowiska przyrodniczego na obszarach zagrożonych działalnością uciążliwą dla środowiska,
- restrukturyzację wybranych sektorów gospodarczych w tym rolnictwa,
- przeciwdziałanie marginalizacji społeczności lokalnych i obszarów wiejskich,
- poprawę dostępności do przestrzeni zurbanizowanych,

ochronę terenów leśnych oraz krajobrazowych cennych ze względów przyrodniczych i kulturowych.

Planowanie zrównoważonego rozwoju Gminy Chybie, opiera się także na zasadach polityki regionalnej Unii Europejskiej, obejmujących:

- **zasadę pomocniczości** - wspieranie dziedzin działalności instytucji publicznych, społeczności regionalnych, środowisk ponadlokalnych w zakresie barier rozwojowych,
- **zasadę dialogu społecznego** - ukierunkowującą zróżnicowane kulturowo społeczności lokalne na uzgodnione i powszechnie akceptowane cele rozwoju,
- **zasadę partnerstwa** - między instytucjami publicznymi: rządowymi i samorządowymi a sektorem prywatnym,
- **zasadę koncentracji** - polegającą na skupianiu działań samorządów na wybranych celach, dziedzinach i obszarach priorytetowych,
- **zasadę dodawalności** - wspieraniu ze środków regionalnych projektów zgodnych z kierunkami rozwoju województwa przy zaangażowaniu środków własnych,
- **zasadę ciągłego mobilizowania** - wykorzystywania doświadczeń instytucji działających w regionie (np. instytucji kontraktu regionalnego dla byłego województwa katowickiego) oraz instytucji transferu doświadczeń międzynarodowych wykorzystujących fundusze i środki pomocowe,
- **zasadę ciągłego uzyskiwania wsparcia** legislacyjnego na poziomie krajowym dla realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

## 14. WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU.

Istotne znaczenie w procesie wdrażania i realizacji Programu Ochrony Środowiska ma monitoring. Polega on na kontroli realizacji zaplanowanych działań i bieżącej aktualizacji celów programu. Podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych stanowią zasady zarządzania środowiskiem. Zarządzanie programem sprowadza się do realizacji przyjętego programu, obejmujące:

- koordynację przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżącą oceną realizacji
- aktualizację celów,
- opracowanie raportów z wykonania programu.

Edukacja ekologiczna, jako istotny element programu powinna objąć:

- utworzenie systemu edukacji o środowisku,
- publikowanie informacji o stanie środowiska.

Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego REMAS obejmie:

- uruchomienie systemu
- bieżącą aktualizacją

### 14.1. Działania polityki ochrony środowiska.

Realizacja celów długo i krótkoterminowych programu wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach.

Zarządzanie środowiskiem obejmuje następujące grupy działań:

- działania prawne -** mające na celu przestrzeganie dyrektyw i decyzji władz zmierzających do kształtowania środowiska według założonych planów. Należą do nich pozwolenia (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów pyłów, odpadów) oraz koncesje.
- działania finansowe -** polegają na pobieraniu opłat za korzystanie z środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.) Do tej grupy należą opłaty za eksploatację środowiska oraz kary za przekroczenie limitów określonych w pozwoleniach i koncesjach.
- działania społeczne -** polegają na współpracy w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd – społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.
- działania strukturalne -** polegają na formułowaniu i wprowadzaniu polityki ekologicznej polegającej na tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz innych narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej działania z zakresu ochrony środowiska pozwalają osiągnąć cele lokalne, powiatowe, wojewódzkie oraz cele Polityki

Ekologicznej Państwa. Działania sprowadzają się do wdrażania i egzekwowania przepisów ochrony środowiska oraz pozyskiwania funduszy na działania ograniczające negatywny wpływ działalności gospodarczej na środowisko.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska. Przedstawia on stan środowiska naturalnego, główne cele oraz działania prawne i finansowe umożliwiające jego poprawę.

#### **14.2. Monitorowanie i aktualizacja programu.**

Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań jak i terminowości ich wykonania. Istotna jest także analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zaleca sporządzanie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawianie ich Radzie Gminy. Program powinien być aktualizowany co cztery lata w oparciu o wyniki monitoringu. Aktualizacja powinna uwzględniać rozbieżności oraz nowe zadania i cele wynikające z bieżących potrzeb.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. W celu uzyskiwania porównywalnych informacji w skali regionu system monitorowania powinien obejmować następujące etapy:

- zebranie danych liczbowych
- uporządkowanie, przetworzenie, weryfikację
- przygotowanie raportu
- analizę porównawczą
- aktualizację

#### **14.3. Mierniki ekorozwoju.**

W celu poprawnego monitorowania środowiska należy zdefiniować uniwersalne mierniki, które posłużą analizie porównawczej stopnia poprawy stanu środowiska. Analiza porównawcza pozwala na ciągłą aktualizację założeń i programów operacyjnych ochrony środowiska.

Mierniki powinny być tak dobrane aby pozwalały formułować istotne informacje na użytek gminy. Powinny dać możliwość oceny trendów stanu środowiska. Bardzo ważne jest ustalenie granicznych wartości mierników, pozwalających na poprawną ocenę sytuacji. Definicje mierników muszą być zunifikowane. Pozwala to na analizy porównawcze zmian środowiskowych na szerszym obszarze.

Wskaźniki ekorozwoju przyjęte w naszym kraju prezentuje Raport wskaźnikowy opracowany przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Przyjęte w nim wskaźniki są dostosowane do standardów światowych.

**Zestawienie krajowych wskaźników ekorozwoju  
według Inspekcji Ochrony Środowiska**

| <b>Zagrożenia powietrza</b>                          |  |
|--|--|
| P1   | Emisja SO <sub>2</sub> w tys. ton wg GUS   |
| P2   | Emisja NO <sub>2</sub> w tys. ton wg GUS   |
| P3   | Emisja pyłu w tys. ton wg GUS  |
| <b>Zagrożenia wód</b>                                |  |
| W6   | Ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia i wody pochłonicze w hm <sup>3</sup> wg GUS   |
| W7   | Ścieki komunalne hm <sup>3</sup> wg GUS  |
| W8   | Ścieki nieoczyszczone odprowadzane w hm <sup>3</sup> wg GUS  |
| W9   | Stan czystości rzek objętych monitoringiem podstawowym wg kryterium fizykochemicznego wg Państwowego Monitoringu Środowiska-PMŚ                |
| W11  | Sieć wodociągowa i kanalizacyjna wg GUS  |
| W12  | Oczyszczalnie ścieków komunalnych wg GUS   |
| <b>Zagrożenia powierzchni ziemi</b>                  |  |
| O1   | Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku w mln. Ton wg GUS   |
| O2   | Odpady komunalne wywiezione w ciągu roku na składowiska w hm <sup>3</sup> wg GUS   |
| O5   | Odpady niebezpieczne w tys. ton wg PMŚ   |
| O6   | Odpady niebezpieczne sposób postępowania wg PMŚ  |
| <b>Zagrożenia chemiczne gleb</b>                     |  |
| G1   | Grunty zdewastowane i zdegradowane w ha wg GUS   |
| G2   | Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku w ha wg PMŚ   |
| <b>Zagrożenia lasów i różnorodności biologicznej</b> |  |
| B1   | % udział gatunków zagrożonych w całkowitej liczbie rozpoznanych gatunków   |
| B2   | Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione w tys. ha wg GUS  |
| B3   | Powierzchnia prawnie chroniona (% powierzchni kraju) wg GUS  |
| <b>Środowisko miejskie</b>                           |  |
| M1   | Liczba dni w roku, w ciągu których wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnych stężeń ozonu w Polsce (8 godz. 110 µg) w wybranych miastach |
| M2   | Struktura emisji benzoapirenu w 1997 wg Instytutu Ochrony Środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska                                |
| M4,<br>M5  | Uśrednione stężenia zanieczyszczeń powietrza w 2000 roku w miastach i poza miastami na m <sup>3</sup> , wg PMŚ                                 |
| M6   | Obiekty przekraczające normy emisji hałasu przemysłowego w dzień w latach 1990-1996 i 1997-2000 (% obiektów skontrolowanych) wg PMŚ            |
| <b>Przemysł</b>                                      |  |
| Pr1  | Produkcja sprzedana przemysłu i produkt krajowy brutto (ceny stałe) 100%=1990 rok wg GUS   |
| Pr2  | Nakłady inwestycyjne na produkcję i produkcja globalna w stosunku do stanu z 1990 roku 100%=1990 (ceny stałe) wg GUS                           |
| Pr3  | Presja przemysłu na środowisko w stosunku do stanu z 1990 roku wg GUS  |
| Pr4  | Zużycie wody na cele produkcyjne w stosunku do stanu z 1990 roku – 100%=1990r. wg GUS  |
| <b>Transport samochodowy</b>                         |  |
| T4   | Zużycie benzyn silnikowych i emisja zanieczyszczeń z transportu w stosunku do roku 1990 (1990 - 100%) wg GUS                                   |
| T5   | Zużycie gazu płynnego (LPG) w tys. ton wg GUS  |
| <b>Gospodarstwa domowe</b>                           |  |
| K2   | Mieszkania wyposażone w gaz z sieci w % ogółu mieszkań zamieszkałych wg GUS  |
| K3   | Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań zamieszkałych wg GUS   |
| K4   | Mieszkania wyposażone w instalację wodociągową w % ogółu mieszkań zamieszkałych wg GUS   |
| K5   | Odpady komunalne wywiezione w ciągu roku w dam <sup>3</sup> wg GUS   |

#### **14.4. Informatyczny system wspomaganie zarządzania środowiskowego.**

Programy ochrony środowiska w skali regionu (wojewódzki, powiatowe i gminne) będą w pełni wykorzystane jeśli nastąpi ich skorelowanie. Taki cel postawiono przed Regionalnym Systemem Zarządzania Środowiskowego REMAS, który przyjęto do kontroli realizacji Programów.

System powstał w celu wsparcia integracji Polski z Unią Europejską, głównie w zakresie wymagań wynikających z akcesji. Ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko, ochrona walorów krajobrazowych oraz oszczędna gospodarka zasobami naturalnymi stanowią podstawowe założenia. System REMAS umożliwia skuteczną kontrolę, weryfikację oraz aktualizację (co dwa lata) działań realizacyjnych w określonych w Programach Ochrony Środowiska. Powstanie kompatybilnych w skali powiatu czy województwa projektów z zakresu ochrony środowiska umożliwi wykorzystanie unijnych środków finansowych. Dzięki temu Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach będzie dysponował zbiorem zintegrowanych celów, dla których może ustalić w konsekwencji hierarchię priorytetów.

##### **14.4.1. Procedury REMAS**

Program REMAS stanowi rozwinięcie klasycznego modelu Systemu Zarządzania Środowiskowego (Czystszej Produkcji) powiększonego o dodatkowe narzędzia (w tym informatyczne). Model ten opisują następujące procedury:

1. Procedura PR 1 – „Zarządzanie Środowiskowe”.  
Określa sposób organizacji systemu zarządzania środowiskowego w gminie, w szczególności sposoby opracowywania polityki środowiskowej, ustalania celów i zadań, generowania programów zarządzania.
2. Procedura PR 2 – „Ocena efektów działalności środowiskowej”.  
Określa zasady monitorowania, okresowego przeglądu wpływu na środowisko, identyfikacji aspektów środowiskowych i priorytetów. Procedura pozwala na okresową kontrolę realizacji zadań środowiskowych, śledzenie ich rezultatów oraz wprowadzanie stosownych zmian i korekt mających na celu udoskonalanie działania systemu powodującego tym samym wzrost efektywności działań.
3. Procedura PR3 – „Zarządzanie informacjami środowiskowymi”.  
Pozwala na opracowanie zasad gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji w skali województwa. Umożliwi to opracowywanie programów ochrony środowiska, rzetelną realizację oraz ocenę efektów. Ponadto wspomaga system wnoszenia opłat środowiskowych oraz poprawia dostęp do informacji. Ma ona spowodować dążenie samorządów do zapewnienia wkładu własnego w celu uzyskania dofinansowania zadań ze środków unijnych.

Wdrożenie systemu REMAS zapewni zintegrowanie gminnych i powiatowych programów ochrony środowiska w zakresie celów i głównych zadań programów. Gwarantuje to powiązanie informacyjne pomiędzy wszystkimi szczeblami administracji samorządowej i modelowanie stanu środowiska w znacznie większej skali niż gmina.

#### **14.4.2. System REMAS.**

Funkcjonowanie systemu REMAS zawiera następujące aplikacje:

- SOZAT - system kontroli i prognozowania opłat środowiskowych
- REMAS - opracowywanie i wdrażanie programu ochrony środowiska.

Wzajemne wykorzystanie danych wymienionych aplikacji pozwala na uzupełnianie informacji koniecznych do skutecznych działań zarówno na płaszczyźnie systemu kontroli i prognozowania opłat jak również w procesie tworzenia i realizacji programu ochrony środowiska.

Program REMAS obejmuje:

- procedury systemu zarządzania środowiskowego,
- bazę monitorowanych parametrów (importowane z SOZAT, WIOŚ, wprowadzane przez gminę),
- wskaźniki oceny efektów działań środowiskowych,
- zestaw dokumentów pozwalający na wymianę informacji takich jak: tabele priorytetów, rejestr aspektów środowiskowych, rejestr celów i zadań, przegląd stanu ich realizacji oraz ocenę efektów działań środowiskowych.

Na poziomie gminy REMAS umożliwia wprowadzenie głównych celów i zadań gminy w zakresie ochrony środowiska. Ponadto gmina odpowiada za ocenę realizacji działań związaną z pokazaniem efektów ekologicznych oraz raporty na temat aktualnego stanu środowiska. Informacje te przekazywane są do operatora REMAS na wyższych szczeblach administracji.

Program SOZAT obejmuje:

- katalogi odpadów i ich klasyfikacje
- katalogi cenowe zanieczyszczeń
- katalogi zanieczyszczeń – nazwy i normy
- wskaźniki dla spalania energetycznego paliw
- katalogi urządzeń redukujących
- katalogi paliw
- tabele wartości wskaźników w poszczególnych klasach czystości wód
- katalogi rodzajów wód oraz ścieków

Zakres kompetencji Gminy w systemie SOZAT polega na aktualizacji bazy danych otrzymanej z Urzędu Marszałkowskiego pod względem adresowym

oraz wprowadzaniu nowych podmiotów z podaniem przyczyny ich wprowadzenia. Wynik tych działań przekazywany jest Operatorowi REMAS.

## **15. FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA.**

### **15.1. Możliwości finansowania z funduszy ekologicznych.**

Fundusze ekologiczne w skali państwa i lokalne zostały powołane aby oddzielić finansowanie działań na rzecz ochrony środowiska w Polsce od środków budżetu państwa. Konstrukcja prawna funduszy pozwala zapewnić ciągłość finansowania inwestycji ekologicznych. Aktualnie fundusze stanowią najpopularniejsze źródło dotacji i pożyczek dla podmiotów realizujących zadania z dziedziny ochrony środowiska naturalnego. Podstawowa ich rola polega na udzielaniu dotacji i pożyczek preferencyjnych. Najczęściej oferowana pomoc obejmuje do 50% kosztów projektu. Zwykle jednostki budżetowe są traktowane na równych warunkach z inwestorami prywatnymi. Samorządy terytorialne oraz organizacje pozarządowe, często uzyskują dotację. Ograniczone możliwości finansowe, wynikające ze zmniejszania się wpływów i wzrostu zainteresowania spowoduje obniżenie udziału środków z tych źródeł w finansowaniu działań ekologicznych.

#### **15.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.**

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOSiGW), jest instytucją która współfinansuje przedsięwzięcia ze sfery ochrony środowiska. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku. Pożyczki i dotacje ze środków NFOSiGW przyznawane są na cele określone w Ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r., zgodnie z priorytetami funduszu określonymi w Polityce Ekologicznej Państwa. Od 1999 roku NFOSiGW działa w oparciu o strategię sformułowaną przez władze funduszu w porozumieniu z Ministrem Środowiska. Misją Narodowego Funduszu jest wspieranie wynikającej z konstytucji zasady zrównoważonego rozwoju kraju oraz celów i zadań polityki ekologicznej państwa z niej wypływających. Jednym z priorytetów NFOSiGW jest wspieranie przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza, oszczędnym gospodarowaniem energią i surowcami oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Dla tego typu inwestycji, wspomagane są przedsięwzięcia związane z racjonalizacją systemów ciepłych oraz wykorzystaniem alternatywnych, przyjaznych dla środowiska źródeł energii.

### **15.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) istnieją w każdym województwie. Wspierają projekty proekologiczne zgodnie z kryteriami i priorytetami przyjętymi w skali województwa. Fundusze uzyskały osobowość prawną w 1993 roku, co umożliwiło im udzielanie pożyczek preferencyjnych obok dotacji.

Przedsięwzięcia uznane za priorytetowe przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach są zgodne z dokumentami Polityka Ekologiczna Państwa.

### **15.1.3. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.**

Z dniem utworzenia powiatowego szczebla administracji państwowej (1999r.) powstały Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Finansują zadania w formie dotacji z e względu na brak osobowości prawnej. Z ich środków mogą być realizowane zadania związane z ochroną środowiska w tym także edukacja ekologiczna i opracowania programowe związane z ochroną środowiska. Zasady udzielania dotacji ustalane są odrębnie na szczeblu powiatowym.

### **15.1.4. Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.**

Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej działają na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska. Nie są ani organizacyjnie, ani administracyjnie wydzielone ze struktur samorządów gminnych. Ich dysponentem jest Wójt, Burmistrz lub Prezydent. Gminne fundusze nie posiadają osobowości prawnej, nie mogą więc udzielać pożyczek. Mogą wspierać przedsięwzięcia w formie dotacji. Wpływy funduszy gminnych stanowią środki z opłat za usuwanie drzew i krzewów, połowa wpływów z opłat i kar za składowanie odpadów oraz 20% wpływów z pozostałych opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska naturalnego i wprowadzanie w nim zmian. Dotacje winny być udzielane jedynie na przedsięwzięcia o znaczeniu lokalnym i realizowane na terenie własnej gminy.

## **15.2. Pozostałe fundusze.**

### **15.2.1. Ekofundusz.**

Źródłem środków Ekofunduszu są wpływy z ekokonwersji Polskiego długu zagranicznego. Decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia.

Ekofundusz zarządza środkami tych krajów (łącznie ponad 571 mln USD do wydania w latach 1992 - 2010). Zadaniem funduszu jest dofinansowanie przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska, które mają istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej, czy też światowej. Zadaniem Ekofunduszu jest transfer na polski rynek nowoczesnych technologii z krajów-założycieli, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

W dziedzinie ochrony powietrza Ekofundusz wspiera zarówno najlepsze projekty związane z ograniczeniem emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu z elektrowni i elektrociepłowni (zmniejszenie transgranicznego transportu tych zanieczyszczeń), jak i dotyczące eliminacji niskich źródeł emisji gazów na terenach uzdrowiskowych, w parkach narodowych oraz na terenach miejskich o ponadnormatywnym zanieczyszczeniu atmosfery.

W dziedzinie ochrony wód priorytetem Ekofunduszu jest budowa oczyszczalni ścieków w miejscowościach nadmorskich oraz w dorzeczu dolnej Wisły i Odry, mających istotny wpływ na jakość wód przybrzeżnych Morza Bałtyckiego. W tej grupie jest również ograniczenie spływu zanieczyszczeń z pól, łąk i dróg do wód powierzchniowych, ochrona przed zanieczyszczeniem jezior o największej wartości przyrodniczej, ochrona ujęć wody pitnej, w tym ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) przed infiltracją do nich wód powierzchniowych zanieczyszczonych ściekami.

W celu zmniejszenia emisji gazów (m.in. dwutlenku węgla, metanu), powodujących zmiany klimatu, Ekofundusz wspiera głównie projekty związane (m.in. dwutlenku węgla, metanu) z oszczędnością energii oraz poprawą efektywności jej wykorzystania. Poza tym promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Priorytetami Ekofunduszu w zakresie gospodarki odpadami są kompleksowe systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i utylizacji odpadów niebezpiecznych oraz komunalnych obejmujące swymi usługami 50-250 tysięcy mieszkańców, przedsięwzięcia związane z eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych - „czyste technologie” i likwidacją składowisk takich odpadów, rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

Ekofundusz udziela pomocy finansowej w formie bezzwrotnych dotacji. Dotację uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska oraz projekty nieinwestycyjne w dziedzinie ochrony przyrody.

### **15.2.2. Fundacja Partnerstwo dla Środowiska.**

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska rozpoczęła działalność 1 lipca 1997 roku jako niezależna i samorządna polska Fundacja z siedzibą w Krakowie. Jest kontynuatorką programu wspierania organizacji ekologicznych pod nazwą „Environmental Partnership for Central Europe” (EPCE) z siedzibą we Wrocławiu.

### **15.2.3. Polsko - Szwajcarska Komisja Środków Złotowych.**

Komisja udziela pomocy finansowej samorządom, podmiotom gospodarczym a także stowarzyszeniom w postaci subwencji na projekty obejmujące przedsięwzięcia z kategorii:

- przedsięwzięcia innowacyjne, szczególnie w małych i średnich firmach,
- ochrona środowiska,
- ochrona zdrowia i pomoc społeczna,
- odnawialne źródła energii oraz technologie czystego spalania węgla,
- kultura.

Inne znane fundusze ekologiczne to:

- Duński Fundusz Inwestycyjny dla Europy Środkowej i Wschodniej
- Fundusz „EcoLinks”
- Fundacja Współpracy Polsko - Niemieckiej
- Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska (Global Environmental Fund)
- Program „Intelligent Energy for Europe”

### **15.3. Banki.**

Inwestycje ekologiczne można finansować częściowo korzystając z oferty banków. Oferują one linie kredytowe na przedsięwzięcia proekologiczne, kredyty preferencyjne oraz standardowe. Szereg banków oferuje wyżej opisane kredyty na przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Wśród najaktywniejszych banków na naszym rynku, wymienić należy:

- Bank Inicjatyw Społeczno - Ekonomicznych S.A.
- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

Szczególne rolę odgrywa Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i posiada zróżnicowaną ofertę dla prywatnych inwestorów, samorządów a także dla osób fizycznych.

#### **15.4. Programy pomocowe Unii Europejskiej.**

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło szereg nowych możliwości finansowania zadań. Dostęp do funduszy strukturalnych Unii i Funduszu Spójności zwiększa możliwości realizacji zadań ukierunkowanych na ochronę środowiska i zadania pokrewne.

W ramach Funduszy Strukturalnych na lata 2004-2006 przewiduje pomoc z zakresu ochrony środowiska poprzez wsparcie inwestycji głównie w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców. Wielkość tego funduszu sięga 13,8 mld Euro, przy czym 4,2 mld Euro zostanie przeznaczone na realizację projektów w ramach Funduszu Spójności.

Narodowy plan rozwoju na lata 2004-2006 przewiduje skierowanie środków na przedsięwzięcia w ramach szeregu priorytetów. Jednym z nich jest ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska. Priorytet ten będzie realizowany w ramach Funduszu Spójności, przez Sektorowy Program Operacyjny– Ochrona środowiska i gospodarka wodna i Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR.

Projekt z zakresu działań Funduszu Spójności powinien mieć wartość powyżej 10 mln Euro. Wartość ta wymusza tworzenie programów, obejmujących w zakresie jednego zadania większej gmin. Wsparcie podmiotów publicznych nastąpi przez dofinansowanie:

- realizacji indywidualnych projektów
  - programów grupowych
  - programów ochrony środowiska rządowych i samorządowych.

Najbardziej efektywną formą finansowania ze względu na szczupłość środków jakimi dysponują samorządy lokalne jest montaż finansowy. Polega on na realizacji zadania lub grupy zadań przy udziale większej liczby źródeł finansowania.

Funkcjonowanie Funduszy Ochrony Środowiska, zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i lokalnym, pozwala osiągać wymierne efekty ekologiczne, w tym poprawę stanu środowiska naturalnego.

## **Zakończenie.**

Program Ochrony Środowiska Gminy Chybie 2004-2015 r. jest programem długoterminowym. Z uwagi na zmiany gospodarcze i polityczne ma on strukturę dokumentu otwartego. Program zgodnie z ustawą będzie poddany aktualizacji po 4 latach. Powodzenie kierunków wytyczonych w programie zależy od zaangażowania władz i pozyskania dodatkowych środków finansowych.

Działania objęte programem będą realizowane zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego i Powiatu Cieszyńskiego. Program zgodnie z ustawą obejmuje Plan Gospodarki Odpadami. Zawarte w nim założenia są podstawą formułowania wniosków o pomoc finansową ze środków zewnętrznych.

Działania zaplanowane w programie będą zrealizowane pod warunkiem rozwoju gospodarczego kraju, w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Jednostki samorządu terytorialnego staną przed wieloma problemami przy realizacji Programu Ochrony Środowiska. Ich przezwyciężenie pozwoli na poprawę warunków życia mieszkańców gmin.

Czynnikami decydującymi o sukcesie programu będą powszechne zaangażowanie społeczności lokalnej a przede wszystkim najmłodszego pokolenia wchodzącego w życie z właściwymi nawykami w zakresie ekologii.

*Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów i zadań Programu Ochrony Środowiska Gminy Chybie niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy gminą a partnerami, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Przewiduje się wymianę ww informacji w sposób zorganizowany- w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej ( sprawozdawczość okresowa).*

## **Przepisy wykonawcze do ustawy Prawo Ochrony Środowiska i ustaw związanych.**

### **Ustawy.**

- Ustawa z dnia 11 maja 2001 roku o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. nr 63 poz. 638 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. nr 16 poz. 78 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 roku o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. nr 58, poz. 349 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 marca 2001 roku o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. nr 38)
- Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. nr 117 poz. 492 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. nr 115 poz. 1229)
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747; zm.: Nr 115 poz. 1229)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62, poz. 627)
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 1991 nr 77, poz. 335)
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 nr 100 poz. 1085)
- Ustawa z dnia 27 kw. 2001 roku o odpadach (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 628)
- Ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 1996 nr 132 poz. 622)
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 414)
- Ustawa z dnia 26 lipca 2000 roku o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2000 nr 89 poz. 991)
- Ustawa z dnia 28 wrz. 1991 o lasach (Dz. U. nr 101, poz. 444 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – kodeks postępowania administracyjnego
- Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 roku o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. nr 73, poz. 764)
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994 r. nr 27, poz. 96 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717)
- Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. nr 88, poz. 439 z późn. zm.)

## **Rozporządzenia.**

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. nr 8, poz. 81)
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 września 1998 roku w sprawie metod obliczania stanu zanieczyszczenia powietrza dla źródeł istniejących i projektowanych (Dz. U. nr 122, poz. 805)
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 20 maj 2000 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew lub krzewów, elementów ochrony akustycznej, wykonywanie robót ziemnych, budynków lub budowli w sąsiedztwie linii kolejowych oraz sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych i pasów przeciwpożarowych (Dz. nr 52, poz. 627)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. nr 98, poz. 1067)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 roku w sprawie krajowego systemu informowania o produktach niebezpiecznych (Dz. U. nr 4, poz. 28)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 roku w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz. U. nr 60, poz. 615)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 roku w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. nr 60, poz. 616)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001 roku w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. nr 69, poz. 719)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. nr 112, poz. 1206)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 października 2001 roku w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. nr 130, poz. 1453)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 listopada 2001 roku w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. nr 140, poz. 1585)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 roku w sprawie rejestru obszarów górniczych (Dz. U. nr 148, poz. 1660)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 roku w sprawie wysokości jednostkowych stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi (Dz. U. nr 146, poz. 1640)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 roku w sprawie zakresu informacji podawanych przy rejestracji przez posiadaczy odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskania zezwoleń (Dz. U. nr 152, poz. 1734)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 roku w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów (Dz. U. nr 152, poz. 1735)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 roku w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania

- oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (Dz. U. nr 152, poz. 1740)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 roku w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (Dz. U. nr 152, poz. 1737)
  - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2001 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. nr 151, poz. 1703)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. nr 8, poz. 81)
  - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 roku w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. nr 8, poz. 70)
  - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie wymagań zasadniczych dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. nr 60, poz. 546)
  - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2002 roku w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów (Dz. U. nr 37, poz. 339)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2002 roku w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym, nie będącymi przedsiębiorcami, do wykorzystania na ich własne potrzeby (Dz. U. nr 74, poz. 686)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 maja 2002 roku w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu ich przedstawiania (Dz. U. nr 100, poz. 920)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. nr 87, poz. 796)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerw. 2002 roku w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. nr 87, poz. 798)
  - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 roku w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. nr 129, poz. 1108)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 roku w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. nr 122, poz. 1055)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2002 roku w sprawie wprowadzenia do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych (Dz. U. nr 87, poz. 957)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 roku w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. 134, poz. 1140 z późn. zm.)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. nr 165, poz. 1358 i 1359)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. nr 155, poz. 1298)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2002 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. nr 161, poz. 1335)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. nr 179, poz. 1490)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2002 roku w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku (Dz. U. nr 176 poz. 1453)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. nr 176, poz. 1455)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. nr 179, poz. 1498)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. nr 183, poz. 1530)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 roku w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. nr 191, poz. 1595)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2002 r. w sprawie metodyk referencyjnych badania stopnia biodegradacji substancji powierzchniowoczynnych zawartych w produktach, których stosowanie może mieć wpływ na jakość wód (Dz. U. nr 196, poz. 1658)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. nr 197, poz. 1667)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 203, poz. 1718)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. nr 204, poz. 1728)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. nr 212, poz. 1799)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 roku w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 03.1.12 z dnia 8 stycznia 2003 r.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. nr 220, poz. 1858)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2002 roku w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy, przyporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych

zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne (Dz. U. nr 232, poz. 1953)

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2002 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań zasadniczych dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. nr 231, poz. 1942)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. nr 4, poz. 44)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. nr 241, poz. 2093)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 roku w sprawie rodzajów pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. nr 18, poz. 164)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. nr 35, poz. 308)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 stycznia 2003 roku w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych (Dz. U. nr 35, poz. 309)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lutego 2003 roku w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzeń przekazywanych właściwym organom ochrony środowiska oraz terminu i sposobu ich prezentacji (Dz. U. nr 59, poz. 529)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. nr 55, poz. 477)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 roku w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. nr 61, poz. 549)
- Rozporządzenie z dnia 30 maja 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz. U. nr 104, poz. 971)
- Rozporządzenie z dnia 13 czerwca 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. nr 110, poz. 1057)

### **Obwieszczenia.**

- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. nr 112, poz. 982)
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 28 października 2002 roku w sprawie jednostkowych stawek kar za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na rok 2003 (M. P. nr 54, poz. 743)
- Obwieszczenie z dnia 15 kwietnia 2003 roku w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2002 roku przypadających na jednego mieszkańca (M. P. nr 23, poz. 340)

### **Dokumenty programowe Państwa.**

- Polityka Leśna Państwa
- Narodowa strategia edukacji ekologicznej
- Strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich
- Strategia rozwoju turystyki w latach 2001-2006

## **Akty prawa Unii Europejskiej dotyczące środowiska.**

### **Dyrektywy.**

- Dyrektywa 70/220/EWG i 94/12/WE w sprawie ustanawiania wymogów technicznych i dopuszczalnych wartości dla CO i nie spalonych emisji węglowodorów z silników pojazdów samochodowych
- Dyrektywa Rady 75/440/EWG w sprawie wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do pobierania wody pitnej w krajach członkowskich (zmieniona dyrektywą Rady 79/869/EWG i 91/692/EWG)
- Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia powodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG)
- Dyrektywa Rady 79/869/EWG dotycząca metod badań i częstotliwości analiz wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w krajach członkowskich (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG)
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem powodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG)
- Dyrektywa 80/779/EWG w sprawie dopuszczalnych i zalecanych stężeń SO i cząstek zawieszonych w powietrzu
- Dyrektywa 82/884/EWG ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym
- Dyrektywa 84/360/EWG w sprawie ograniczania zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez zakłady przemysłowe
- Dyrektywa 85/203/EWG w sprawie obowiązujących dopuszczalnych wartości tlenu azotu
- Dyrektywa 85/210/EWG w sprawie zawartości ołowiu w benzynie
- Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska a szczególnie gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie
- Dyrektywa Rady 86/280/EWG w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów niektórych niebezpiecznych substancji objętych wykazem I załącznika do dyrektywy 76/464/EWG (zmieniona dyrektywą Rady 88/347/EWG, 90/415/EWG i 91/692/EWG)
- Dyrektywa 88/77/EWG w sprawie wymogów technicznych i dopuszczalnych CO, węglowodorów, NO<sub>x</sub> dla samochodów ciężarowych
- Dyrektywa Rady 88/609/EWG w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznych spalania paliw
- Dyrektywa 89/369/EWG w sprawie zapobiegania zanieczyszczaniu powietrza przez nowe zakłady spalania odpadów komunalnych
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych
- Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami wywołanymi azotanami ze źródeł rolniczych
- Dyrektywa 92/72/EWG w sprawie wartości progowych azotu
- Dyrektywa 93/12/EWG w sprawie zawartości siarki w paliwach płynnych
- Dyrektywa Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczenia (IPPC)
- Dyrektywa Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

- Dyrektywa 99/30/WE w sprawie wartości granicznych stężenia SO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, pyłu i ołowiu w powietrzu
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE ustanawiająca ramy dla polityki i działań Wspólnoty w dziedzinie gospodarki wodnej (zmieniona decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady 2455/2001/WE)
- Dyrektywa Komisji nr 2002/80/EC z 3 października 2002 dostosowania do postępu technicznego Dyrektywy Rady Europy nr 70/220/EEC o sposobach jakie powzięte mają zostać przeciw zanieczyszczeniu powietrza przez emisję z silników samochodowych
- Decyzja Rady Europy nr 2003/37/E z 16 stycznia 2003 w sprawie metod pomiaru PM<sub>2.5</sub> wg Dyrektywy 1999/30/EC
- Dyrektywa Rady z dnia 01.12. 1986 r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego (86/594/EWG)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 08.05.2000 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących hałasu emitowanego przez urządzenia stosowane na zewnątrz pomieszczeń (2000/14/WE)
- Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001 r. w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2001/.../WE)
- Dyrektywa nr 92/43/EWG z dnia 21 maj 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (zmieniona dyrektywą 97/62/WE)
- Dyrektywa nr 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (zmienionej dyrektywami 81/854/EWG, 91/244/EWG i in.)
- Rozporządzenia WE/338/97 – dotyczącego uregulowania obrotu gatunkami dzikiej fauny i flory (zobowiązania wynikające z „Konwencji Waszyngtońskiej” o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem), zmienionego rozporządzeniami rady: WE/2307/97, WE/2214/98.

## 17. LITERATURA.

1. Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina Chybie, Urząd statystyczny w Katowicach, Katowice 2003.
2. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Cieszyńskiego.
3. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004, Katowice 2002.
4. Koncepcja gospodarki wodno-ściekowej
5. Szuba M., (red.), Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka, Informator, Wyd. Grupy Kapitałowej PSE, Warszawa 2002.
6. Strategia Województwa Śląskiego, Katowice 2002.
7. Zanieczyszczenie atmosfery w województwie śląskim w latach 2000-2001, Wojewódzka Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Katowicach, Katowice 2002.